

จุดสาคความมั่นคงศึกษา

ฉบับที่ 64

ข่าวกรองจากแหล่งเปิด

Open-Source Intelligence-OSINT

นัตรพงค์ ฉัตราคม / เขียน
สุรชาติ บำรุงสุข / บรรณาธิการ

โครงการความมั่นคงศึกษา
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

โครงการความมั่นคงศึกษา (Security Studies Project)

โครงการความมั่นคงศึกษาเริ่มขึ้นจากความประสงค์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในการที่จะทดลองจัดตั้ง “ทีงก์แท็งก์ด้านความมั่นคง” (Security Think Tank) ขึ้นในสังคมไทย ด้วยความตระหนักว่า สถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับโลก ระดับภูมิภาค และในระดับชาติของไทย ล้วนแต่เผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายนี้ล้วนเป็นผลสืบเนื่องอย่างสำคัญจากการสิ้นสุดของสงครามเย็นในปี 2532/2533 ตลอดรวมถึงการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นกับสหรัฐอเมริกาในวันที่ 11 กันยายน 2544 และในส่วนของไทยเอง หลังจากการยุติของสงครามคอมมิวนิสต์ภายในประเทศจนถึงเหตุการณ์ปล้นปืนค่ายทหารในจังหวัดนราธิวาสเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 ก็ปรากฏให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของปัญหาความมั่นคงไทย ที่ประเด็นความมั่นคงใหม่ไม่ได้ผูกติดอยู่กับเรื่องของสงครามเย็นเช่นในอดีต

ผลจากความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ ทำให้รัฐและสังคมจำต้องเร่งสร้างองค์ความรู้ด้านความมั่นคง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับความท้าทายใหม่ที่เกิดขึ้นในบริบทต่างๆ

ดังนั้น ในช่วงปลายปี 2547 โครงการความมั่นคงศึกษาจึงถือกำเนิดขึ้น โดยเน้นการดำเนินกิจกรรมใน 3 ส่วนหลัก ได้แก่

1) การวิจัยด้านความมั่นคง (Security Research)

เป็นโครงการวิจัยระยะสั้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเจ้าหน้าที่หน่วยงานความมั่นคงไทย ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาความมั่นคงที่ประเทศกำลังเผชิญ หรือคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

2) การเสวนาด้านความมั่นคง (Security Forum)

เป็นการเปิดเวทีเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นและประสบการณ์ ระหว่างนักวิชาการกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในประเด็นปัญหาความมั่นคง

3) เอกสารวิชาการด้านความมั่นคง (Security Paper)

โครงการได้จัดพิมพ์ “จุลสารความมั่นคงศึกษา” ออกเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาความมั่นคงในแง่มุมต่างๆ แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานความมั่นคง และแก่สังคมไทยในวงกว้าง

โครงการความมั่นคงศึกษาได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจาก สกว. มี รศ. ดร. สุรชาติ บำรุงสุข เป็นหัวหน้าโครงการฯ

จุดสารความมั่นคงศึกษา

กันยายน 2552 ฉบับที่ 64

ข่าวกรองจากแหล่งเปิด
Open-Source Intelligence-OSINT

นัตรพงศ์ นัตราคม
เขียน
สุรชาติ บำรุงสุข
บรรณาธิการ

โครงการความมั่นคงศึกษา
ด้วยความสนับสนุนจาก
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

จุดสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 64

ข่าวกรองจากแหล่งเปิด

ผู้เขียน   นัตรพงศ์   นัตราคม

บรรณาธิการ   สุรชาติ   บำรุงสุข

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง   กันยายน 2552

จำนวนพิมพ์   1,000 เล่ม

การพิมพ์ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

เจ้าของ   โครงการความมั่นคงศึกษา

ตู้ ปณ. 2030 ปณฝ. จุฬาลงกรณ์

กรุงเทพฯ 10332

E-mail : newsecproject@yahoo.com

โทรศัพท์และโทรสาร 0-2218-7264

บรรณาธิการ   รศ. ดร. สุรชาติ   บำรุงสุข

ผู้ช่วยบรรณาธิการ   นาง ธนา ยศตระกุล

ประจำกองบรรณาธิการ   นางสาว กุลนันท์   กันธิก

นางสาว อรวิจิตร   ชูเพชร

ที่ปรึกษา   พลโท วุฒินันท์   ลีลายุทธ

พลเรือโท อมรเทพ   ณ บางช้าง

พลโท ภราดร   พัฒนถาบุตร

พิมพ์ที่   บริษัท สแควร์   ปรีนซ์ 93 จำกัด

59, 59/1, 59/2 ซ.ปทุมวิภา 30 ถ.สุขุมวิท 101

แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260

โทร. 0-2743-8045 แฟกซ์. 0-2332-5058

ข่าวกรองจากแหล่งเปิด
Open-Source Intelligence–OSINT
สารบัญ
Contents

ตอนที่ 1

ข่าวกรองจากแหล่งเปิด

- กล่าวนำ 1
- คำจำกัดความ 4
- ประโยชน์ 5
- องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อแหล่งข่าวเปิด 9
- วงรอบข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด 14
- การพัฒนาบุคลากร 18
- อุปสรรคและข้อจำกัด 19
- ตัวอย่างจากต่างประเทศ 21
- สรุป 23

ตอนที่ 2

ข้อเสนอแนะสำหรับประชาคมข่าวกรองไทย

- การพัฒนากระบวนการผลิต 25
- การพัฒนาบุคลากร 29
- การพัฒนาองค์กร 37

เนื้อหาที่ปรากฏในจุลสารฉบับนี้ปรับปรุงจากเอกสารวิจัยของผู้เขียน
นำเสนอแก่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (รุ่นที่ 51)
ประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2551

ตอนที่ 1

ข่าวกรองจากแหล่งเปิด

กิตานำ

งานข่าวกรอง เป็นเรื่องที่มีมนุษย์ตระหนักถึงความสำคัญมานานแล้ว ตัวอย่างที่มักจะมีการหยิบยกมากล่าวอ้างอยู่เสมอ คือ ตำราพิชัยสงคราม โดยปรมาจารย์จีนชื่อ ซุนจื่อ (หรือซุนวู มีชีวิตอยู่ระหว่างปี 500-320 ก่อนคริสตกาล) ซึ่งกล่าวถึงงานของสายลับหรือจารชนไว้อย่างชัดเจน¹ ขณะที่ในช่วงของสงครามโลกครั้งที่ 1 งานข่าวกรองเป็นเครื่องมือสำคัญทำให้อังกฤษล่วงรู้แผนการสำคัญของฝ่ายเยอรมนีที่พยายามชักชวนรัฐบาลเม็กซิโกเข้าร่วมสงครามโดยสัญญาว่าหากชนะสงคราม จะมอบคืนดินแดนเท็กซัส นิวเม็กซิโก และอริโซนา (ที่สหรัฐอเมริกายึดไปจากเม็กซิโก) คืนให้แก่เม็กซิโก ซึ่งการล่วงรู้แผนการดังกล่าวเป็นตัวแปรสำคัญทำให้สหรัฐฯ ตัดสินใจเข้าสู่สงคราม โดยร่วมกับฝ่ายอังกฤษ หรือในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ความสามารถด้านการข่าวกรองทำให้ฝ่ายสัมพันธมิตรสามารถล่วงรู้และสามารถเตรียมรับมือกับแผนการทั้งทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธีของเยอรมนีและญี่ปุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ² เช่นเดียวกับในช่วงสงครามเย็นที่อาจถือเป็นยุคทองของงานข่าวกรอง เห็นได้จากการขยายบทบาทและการต่อสู้กันอย่างเข้มข้นระหว่างองค์การข่าวกรองของฝ่ายประชาธิปไตยกับฝ่ายสังคมนิยมในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นต้น

หลังสงครามเย็นยุติลง แม้ข่าวสารเกี่ยวกับองค์การข่าวกรองประเทศต่างๆ จะปรากฏทางสื่อมวลชนน้อยลงมาก แต่กิจกรรมขององค์การข่าวกรองของทุกประเทศไม่เคยหยุดนิ่ง อีกทั้งมีการขยายขอบเขตหรือจุดสนใจของงานครอบคลุมไปถึงการข่าวกรองทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี เพื่อสนองตอบความต้องการของรัฐบาลในขณะนั้น จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์กลุ่ม

อัลกออิดะห์จี้เครื่องบินโดยสารพุ่งเข้าชนตึกเวิลด์เทรด และสถานที่ราชการอีก
บางแห่งของสหรัฐฯ เมื่อ 11 กันยายน 2544 งานข่าวกรองก็กลับมาเป็นที่
สนใจของสื่อมวลชนอีกครั้ง ในฐานะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการต่อต้าน
การก่อการร้าย ทั้งนี้ หากจะกล่าวถึงบทบาทของงานข่าวกรองในยุคปัจจุบันให้
ครอบคลุมกิจกรรมทุกกิจกรรมที่หน่วยงานด้านการข่าวกรองดำเนินการอยู่
อาจจะยกเอากรอบความคิดเกี่ยวกับภารกิจงานด้านข่าวกรองในศตวรรษที่ 21
ของอังกฤษและประเทศในเครือจักรภพ เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มาเป็น
ตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยภารกิจอย่างน้อย 6 ประการ ได้แก่

- 1) การแจ้งเตือนภัยคุกคาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนการก่อการร้าย
- 2) ความเข้าใจเรื่องสภาพแวดล้อมระดับภูมิภาค และระดับโลก ซึ่ง
ผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบายจำเป็นต้องทราบ
- 3) ความรู้เรื่องกำลังความสามารถ และความมุ่งหมายของศัตรูหรือผู้ที่
อาจเป็นศัตรูในวันข้างหน้า
- 4) สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร
- 5) สนับสนุนนโยบายเชิงรุก และหวังผลสูงด้านการต่างประเทศ
การค้า และการป้องกันประเทศ และ
- 6) เป็นเครื่องมือเชิงรุกของรัฐบาล เช่น ขัดขวางแผนปฏิบัติการของ
ฝ่ายตรงข้าม และสนับสนุนการทำสงครามอิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่³

ถ้าพิจารณาจากบทบาทหรือภารกิจของงานด้านการข่าวกรอง ระหว่าง
ยุคสงครามเย็นกับยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร อาจกล่าวได้ว่า
ทั้งสองยุคมีความแตกต่างกันที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรก
เป้าหมายหลักของการข่าวยุคสงครามเย็นสามารถรู้ตัวตนของเป้าหมายที่
ชัดเจน กล่าวคือ เป็นข่าวกรองที่สามารถมุ่งเฉพาะเจาะจงไปที่ประเทศ
มหาอำนาจที่มีศักยภาพในการทำสงครามตามแบบ ซึ่งการข่าวสามารถติดตาม
ความเคลื่อนไหวด้วยวิธีการปฏิบัติการลับต่างๆ เช่น ดักรับการสื่อสาร ดักรับ
สัญญาณความร้อน-อิเล็กทรอนิกส์ แต่เป้าหมายข่าวกรองในปัจจุบันกลับไม่

เด่นชัด มีความหลากหลาย มีขนาดเล็ก และจำนวนมากขึ้น เช่น กลุ่มก่อการร้าย หรือกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติที่มีเครือข่ายการปฏิบัติงานเป็นเซลล์ขนาดเล็ก ซึ่งสามารถติดตามและวิเคราะห์ได้ยากลำบากขึ้น ประการที่สอง ในยุคสงครามเย็น ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข่าวกรองนั้น มิได้มีการเผยแพร่แก่สาธารณชนทั่วไป แต่ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลทำให้ข้อมูลข่าวสารที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ข่าวนั้นสามารถหาได้ทั่วไปจากแหล่งเปิด ขณะที่หน่วยข่าวกรองยังต้องเผชิญการแข่งขันกับผู้ผลิตข่าวจากแหล่งข่าวเปิดหรือสื่อมวลชนทั่วไป ซึ่งเป็นช่องทางที่ผู้ใช้ข่าวสามารถใช้ประโยชน์ได้โดยตรง

กล่าวเฉพาะเรื่องของข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด อาจสรุปได้ว่าภารกิจแขนงนี้ หน่วยข่าวกรองของประเทศต่างๆ ได้ดำเนินการมานานแล้ว หากแต่เป็นการดำเนินการในแง่ของการรวบรวมข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิด (Open-Source Information) เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญร่วมกับข่าวสารที่ได้จากการปฏิบัติการลับ สำหรับผลิตเป็นรายงานข่าวกรอง โดยการรวบรวมข่าวสารจากเอกสารหรือข่าวสารที่ปรากฏในพื้นที่สาธารณะ เช่น หนังสือวารสารทางวิชาการ เอกสารการประชุมสัมมนา หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต รายงานขององค์กรต่างๆ ในภาคเอกชนและรัฐบาล ความเห็นของนักธุรกิจ เจ้าหน้าที่การทูต ผู้ช่วยทูตทหาร นักท่องเที่ยว⁴ อย่างไรก็ตาม ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่สามารถเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้แบบเกือบไร้ขีดจำกัด ได้กลายเป็นโอกาสสำคัญของงานข่าวกรอง ที่สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวเปิดเพื่อนำมาใช้ในการผลิตข่าวกรองได้อย่างกว้างขวาง หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการเปิดศักราชใหม่ของงานด้านข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด หรือ OSINT ซึ่งจะช่วยลดกิจกรรมด้านการข่าวกรองอื่นๆ ลงได้มาก เช่น การปฏิบัติการโดยใช้สายลับ หรือเครื่องมือทางเทคนิค ซึ่งมีต้นทุนและความเสี่ยงสูงมาก นอกจากนี้ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรนอกวงการข่าวกรอง เช่น สถาบันการ

ศึกษา องค์การภาคเอกชน สื่อมวลชน สามารถเรียนรู้และยกระดับความสามารถในการผลิตงานด้านการข่าวกรองได้อีกด้วย

คำจำกัดความ^๕

เพื่อให้มีความเข้าใจความหมายของ OSINT ได้อย่างชัดเจน มีคำจำกัดความที่เกี่ยวข้องกับ OSINT ซึ่งควรแก่การทำความเข้าใจ 4 ความหมายได้แก่

ข้อมูลดิบจากแหล่งข่าวเปิด หรือ Open-Source Data (OSD) หมายถึง ข้อมูลดิบในรูปสิ่งพิมพ์ การออกอากาศ การตอบข้อซักถามด้วยวาจา หรือข่าวสารรูปแบบใดๆ ที่ได้จากแหล่งข่าวปฐมภูมิ (primary source) OSD อาจมีรูปแบบเป็นภาพถ่าย เทปบันทึกเสียง ภาพถ่ายทางดาวเทียมในเชิงพาณิชย์ หรือจดหมายส่วนบุคคลก็ได้

ข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิด หรือ Open-Source Information (OSIF) หมายถึง ข้อมูลที่มีการประมวลหรือปะติดปะต่อเข้าด้วยกัน ซึ่งโดยทั่วไปได้ผ่านการดำเนินการวิธี (process) ในการกลั่นกรอง คัดเลือก การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ หรือเป็นข่าวสารต่างๆ ไปที่มีการเผยแพร่/แจกจ่ายอย่างกว้างขวาง เช่น หนังสือพิมพ์ เอกสารทางวิชาการ การเผยแพร่ ออกอากาศ และรายงานข่าวประจำวันต่างๆ ไป เป็นส่วนหนึ่งของ OSIF

ข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด หรือ Open-Source Intelligence (OSINT) หมายถึง ข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิดที่ผลิตขึ้นเป็นข่าวกรองสำหรับผู้ใช้ที่คัดเลือกแล้ว ซึ่งโดยทั่วไปได้แก่ผู้บังคับบัญชาและผู้นำรัฐบาลซึ่งเป็นผู้ใช้ข่าวลำดับสูงสุด ทั้งนี้เพื่อตอบคำถามเฉพาะบางคำถาม สำหรับใช้ในการตัดสินใจอย่างเฉพาะเจาะจงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดที่ผ่านการรับรองแล้ว หรือ Validated Open-Source Intelligence (OSINT-V) เป็นข่าวกรองที่ผลิตขึ้นโดยใช้แหล่งข่าวจากทุกแหล่ง (All-Sources Intelligence) ซึ่งผู้ผลิตต้องเป็น

มีอาชีพหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีชั้นความลับ (Classified Information) ของทางราชการได้อย่างเต็มที่

ประโยชน์

การใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวเปิดเกิดขึ้นมานานแล้ว แต่พัฒนาการของการนำข่าวเปิดมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม เท่าที่ปรากฏเป็นประเทศลำดับต้นๆ ของโลกก็คือ สหรัฐฯ โดยย้อนไปในช่วงที่หน่วยงานข่าวกรองหน่วยแรกของสหรัฐฯ คือ Office of Strategic Service (OSS) ก่อตั้งขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น กลุ่มงานด้านวิเคราะห์วิจัยของ OSS ได้อาศัยข้อมูลข่าวสารจากแหล่งเปิดโดยเฉพาะจากสื่อมวลชนเกือบทั้งหมด ในการผลิตรายงานตอบสนองผู้ใช้ข่าว ต่อมาหลังจากก่อตั้ง Central Intelligence Agency (CIA) ขึ้นในปี พ.ศ. 2490 หน่วยงานรัฐบาลกลางสหรัฐฯ หลายหน่วยต่างก็ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลข่าวสารจากแหล่งเปิดเหมือนกัน ทั้งกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม และกระทรวงพาณิชย์ หน่วยงานภายในของ CIA เองก็มีถึง 2 หน่วยที่ทำหน้าที่ดังกล่าวต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน คือ หน่วยงาน Foreign Broadcast Information Service (FBIS) ซึ่งคอยติดตามสื่อมวลชนต่างประเทศ กับหน่วยงาน National Collection Division (NCD) ซึ่งร่วมมือกับภาคเอกชนในการได้มาซึ่งข่าวสารที่ไม่มีชั้นความลับ ปัจจุบันหน่วยงานสำนักงานโครงการข่าวสารจากแหล่งเปิดในประชาคมข่าวกรอง (Community Open Source Program Office—COSPO) จะทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานในประชาคมข่าวกรองสหรัฐฯ ว่าใครจะเป็นผู้รวบรวมข่าวสารแหล่งเปิดในหัวข้อใดบ้าง ทั้งนี้สำนักข่าวกรองกลาโหม (Defense Intelligence Agency—DIA) มีงบประมาณภายใต้โครงการที่ชื่อ External Research and Analysis (ER & A) สำหรับทำสัญญาจ้างภาคเอกชนในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งเปิด แต่งบประมาณดังกล่าวถูกตัดไปมากในช่วงทศวรรษปี

ค.ศ.1990 เนื่องจากภาระงบประมาณทำให้ต้องลดการใช้จ่ายจัดซื้อจัดจ้างลง⁶

ในปัจจุบัน การเกิดขึ้นของยุคข้อมูลข่าวสาร พร้อมๆ กับความไม่สงบทางการเมืองในพื้นที่ที่ไม่เคยอยู่ในความสนใจมาก่อน ทำให้ปริมาณข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิดทวีจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งทั้งสาธารณชนและประชาคมข่าวกรองต่างก็สามารถเข้าถึงแหล่งข่าวดังกล่าวได้อย่างเท่าเทียมและเหมือนๆ กัน นอกจากนี้ ข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดยังสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญของหน่วยงานด้านความมั่นคงในการดำเนินงานต่อต้านการแพร่กระจายของอาวุธทำลายล้างสูง สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ ฯลฯ ทั้งนี้ แม้ว่าประชาคมข่าวกรองและรัฐสภาของสหรัฐฯ ยังคงมีความเห็นแตกต่างกันว่าควรให้หน่วยข่าวทำหน้าที่รวบรวมและใช้ประโยชน์ข่าวสารจากแหล่งเปิดมากน้อยเพียงใด แต่เกือบทั้งหมดเห็นตรงกันว่าประชาคมข่าวกรองสหรัฐฯ ไม่ควรผูกขาดในการเป็นศูนย์กลางการรวบรวมข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิดด้วยตนเอง แต่ควรรักษาความสามารถในการแสวงประโยชน์จากภาคเอกชน รวมทั้งควรขยายขอบเขตการรวบรวมและผลิตข่าวกรองจากทุกแหล่งให้ครอบคลุมถึงข่าวสารที่ผลิตจากแหล่งข่าวทุกประเภทด้วย (ไม่ควรรวบรวมเฉพาะจากแหล่งข่าวปิดอย่างเดียว)⁷ ซึ่งโดยนัยนี้หมายความว่า สหรัฐฯ ได้ให้ความสำคัญกับภาคเอกชนที่จะเข้ามาร่วมมือในการทำงานด้านการข่าวกรองเพื่อรับมือกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ มากขึ้น

ความสำคัญของ OSINT ต่อภารกิจด้านข่าวกรองของหน่วยข่าวกรองต่างๆ นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นคุณสมบัติอย่างกว้างขวาง เพราะ OSINT เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการผลิต-วิเคราะห์ข่าวกรองจากทุกแหล่ง (All-Sources Intelligence) ซึ่งประกอบด้วยข่าวกรองที่ได้จากข่าวกรองบุคคล (Human Intelligence-HUMINT) ข่าวกรองภาพ (Imagery Intelligence-IMINT) ข่าวกรองสัญญาณ (Signal Intelligence-SIGINT) ซึ่งนักวิเคราะห์จะต้องเข้าใจและบูรณาการ-สนธิข้อมูลข่าวสาร

ทั้งหมดเข้าด้วยกัน เพื่อผลิตข่าวกรองที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งผู้ที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของ OSINT ได้ชัดเจนที่สุด ก็คือ ดร. Joseph Nye อดีตประธานสภาการข่าวกรองแห่งชาติของสหรัฐฯ เมื่อปี 2537 นาย Paul Wallner สมาชิกคณะผู้บริหารอาวุโสของ DIA และ ดร. Joseph Markowitz ผู้อำนวยการ COSPO คนปัจจุบัน โดย ดร. Joseph Nye เปรียบเทียบ OSINT ไว้ว่า เปรียบเสมือนชิ้นส่วนภาพต่อปริศนาที่อยู่ตรงขอบหรือกรอบของรูปภาพใหญ่ เราจะต้องเริ่มต่อภาพตรงจุดพื้นฐานนั้นก่อน ส่วนข่าวจากแหล่งข่าวปิดที่ได้มาโดยการปฏิบัติการลับเปรียบเสมือนชิ้นส่วนภาพต่อตรงส่วนในใจกลางของภาพ ซึ่งต่อได้ยากที่สุด แต่เมื่อต่อได้ครบแล้วจึงจะมองเห็นภาพ (หรือสถานการณ์) ได้สมบูรณ์ ขณะที่นาย Paul Wallner ระบุว่า OSINT เป็นข้อมูลแรกๆ ที่ควรนำมาใช้ประโยชน์ (the source of the first resort) รวมทั้งให้แนวคิดรวบยอดไว้ว่า “อย่าส่งสายลับไปยังที่ๆ เด็กนักเรียนสามารถไปได้” (don't send a spy where a schoolboy can go) ซึ่งหมายความว่า ควรแสวงหาประโยชน์จากข่าวสารจากแหล่งเปิดให้ได้เต็มที่ ก่อนจะเสี่ยงลงทุนใช้การหาข้อมูลจากแหล่งข่าวที่มีชั้นความลับ ส่วน ดร. Joseph Markowitz ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ของข่าวจากแหล่งเปิดต่อเป้าหมายดั้งเดิมกับเป้าหมายที่เกิดขึ้นใหม่พบว่า ข่าวจากแหล่งข่าวเปิดจะมีประโยชน์ที่สุดในฐานะเป็นตัวเติมเต็มช่องว่างและจุดเริ่มต้นในการหาข้อมูลกับประเทศที่มีความสำคัญลำดับ 4 (Tier 4 Countries) หรือประเทศในโลกที่สาม ซึ่งไม่ถูกจัดอยู่ในลำดับความสำคัญพอที่จะเป็นเป้าหมายจัดตั้งเครือข่ายรวบรวมข่าวสาร (เพราะการมีทรัพยากรจำกัด) แต่มักจะเป็นพื้นที่ที่กองทัพต้องเข้าดำเนินการทางทหารด้วย^๑

ในส่วนของการป้องกันประเทศหรือภารกิจของกองทัพก็เช่นกัน หลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดลง เป้าหมายของการข่าวกรองของกองทัพเปลี่ยนแปลงไป ภัยคุกคามรูปแบบใหม่มีความหลากหลายและแตกต่างกันมากอย่างที่เครื่องมือและแนวทางการปฏิบัติในการรวบรวมข่าวกรองแบบเดิมๆ

ไม่สามารถรับมือได้ครอบคลุมทั้งหมด แต่ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งเปิดซึ่งมีเป็นจำนวนมากและหลากหลายกว้างขวางสามารถเป็นแหล่งที่ใช้แสวงประโยชน์รับมือกับเป้าหมายใหม่ๆ ของเรา เช่น กลุ่มก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติได้ แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นต้องผ่านการกลั่นกรองความน่าเชื่อถือ แปรรูป-ตีความให้อยู่ในรูปที่ใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของนักวิเคราะห์ที่ต้องจัดการกับข้อมูลจากแหล่งเปิดนี้ นอกเหนือจากเดิมที่ประมวล ดำเนินกรรมวิธีเฉพาะจากแหล่งปิดเท่านั้น ทั้งนี้ได้หมายความว่านักวิเคราะห์ต้องใช้เวลากับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งเปิดมากขึ้น ให้เวลากับข่าวจากแหล่งปิดน้อยลง แต่ควรรู้ช่องทางแสวงประโยชน์จากการรวบรวมและผลิตข้อมูลข่าวสารที่ภาคเอกชนได้ทำไว้แล้ว เพื่อจะได้มีเวลาไปดำเนินการกับข้อมูลข่าวสารที่ภาคเอกชนไม่มี

OSINT สามารถเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิเคราะห์ข่าวกรองทั้งระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ ยุทธวิธี และระดับเทคนิค ซึ่งพอจะยกตัวอย่างให้เห็นตัวอย่างโดยสังเขป กล่าวคือ

ในระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Level) นักวิเคราะห์จะพบว่าหากได้อ่านข้อมูลจากแหล่งเปิดอย่างระมัดระวัง (แม้แต่กับประเทศที่มีการควบคุมการเสนอข่าวของสื่อมวลชน) จะสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางแผนการและความตั้งใจของประเทศหนึ่งๆ ได้ ข้อมูลจากแหล่งเปิดยังจะมีประโยชน์เป็นพิเศษในการคาดการณ์ความไม่สงบทางการเมืองหรือสังคมที่กำลังจะเกิดขึ้น รวมทั้งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างฐานข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับพื้นที่/ประเทศเป้าหมาย ที่กองกำลังของฝ่ายเราอาจจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง

ในระดับยุทธการ (Operational Level) ข่าวกรองจากแหล่งเปิดสามารถเป็นประโยชน์ในการวางแผนจัดกำลังและการประสานการปฏิบัติการร่วม/ปฏิบัติการผสม เช่น ข้อมูลแหล่งข่าวเปิดระบุว่าอุณหภูมิเฉลี่ยทั่วไปในประเทศโลกที่สามอยู่ที่ 80 องศาฟาเรนไฮต์ และมีความชื้นสูง ซึ่งไม่เหมาะสมกับอากาศยานซึ่งผลิตขึ้นมาใช้ในภูมิประเทศแบบอบอุ่น ทำให้ประสิทธิภาพพลี

การบินและเพดานบินของอากาศยานดังกล่าวต้องลดลง

ในระดับยุทธวิธี (Tactical Level) ภาพถ่าย-แผนที่ที่ผลิตขึ้น จำหน่ายในเชิงพาณิชย์เป็นข่าวกรองจากแหล่งเปิดที่สามารถใช้ประโยชน์ได้มาก แม้แต่แผนที่ขนาด 1 : 50,000 ที่มีเส้น contour ก็สามารถหาได้จากตลาดทั่วไป หากนักวิเคราะห์มีความจำเป็นต้องใช้แผนที่-ภาพถ่ายในบางภูมิภาคของโลก ซึ่งหน่วยงานของกระทรวงกลาโหมไม่ได้เตรียมผลิตไว้ ก็สามารถจัดหาหรือสั่งซื้อ-สั่งทำจากธุรกิจที่ให้บริการได้

ในระดับเทคนิค (Technical Level) ข่าวจากแหล่งเปิดมีความสำคัญมากในการพัฒนาศักยภาพความสามารถในการรวบรวมเน้นข้อมูลข่าวสารเป็นหลัก เช่น การทำสงครามข่าวสาร สงครามจิตวิทยา รวมทั้งยังเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประมาณการณ์ความเคลื่อนไหวของกำลังทหารฝ่ายเราและฝ่ายตรงข้าม ณ เวลาจริง ตลอดจนทราบถึงพิสัยทำการของอาวุธ และทัศนวิสัยของประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น⁹

องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อแหล่งข่าวเปิด¹⁰

การจัดทำ OSINT มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ แหล่งที่มาของข่าวสาร (Sources) ระบบของ Software การให้บริการ (Services) และการวิเคราะห์ (Analysis) ซึ่งในส่วนของ การวิเคราะห์ นั้นนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะจะต้องมีความพิถีพิถันอย่างมากในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารและแหล่งที่มาของข่าว การตรวจสอบความน่าเชื่อถือหรือความเป็นไปได้ของข่าวสารที่มีการวิเคราะห์มาแล้วจากผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิเคราะห์ภายนอกองค์กร เพื่อนำมาปรับใช้หรือวิเคราะห์เชิงต่อยอดในการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าวแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. แหล่งที่มาของข่าวสาร (Sources)

1.1 ข้อมูลจากสื่อสารมวลชนทั่วไป เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ต่างประเทศและในประเทศ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ เคเบิลทีวีในส่วนกลางและท้องถิ่น ซึ่งประชาชนโดยทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ง่าย รวมถึงแผนที่ ภาพถ่ายในเชิงพาณิชย์ เช่น ภาพถ่ายทางดาวเทียมเกี่ยวกับที่ตั้งทางทหารของประเทศต่างๆ และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเทศต่างๆ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร ที่มีการจัดพิมพ์วางจำหน่ายทั่วไป เป็นต้น

1.2 แหล่งข้อมูลจากแหล่งข่าวเปิดที่เป็นของรัฐซึ่งจำกัดการให้บริการ เฉพาะหน่วยงานรัฐหรือสมาชิก เช่น สำนักข่าว BBC ของอังกฤษ และ Foreign Broadcast Information Service (FBIS) ของสหรัฐฯ มีการให้บริการด้านการเฝ้าติดตามสถานการณ์ต่างประเทศตลอด 24 ชั่วโมง โดยแปลจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นการรวบรวมเหตุการณ์ รวมถึงการรายงานความเห็นของนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญกรณีมีสถานการณ์ที่สำคัญ ข่าวสารส่วนนี้นับว่าเป็นประโยชน์ต่อนักวิเคราะห์ข่าวกรองอย่างมาก

1.3 อินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นแหล่งให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารที่กว้างขวางที่สุดในยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การใช้ข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตจำเป็นต้องเลือกใช้ประโยชน์เฉพาะเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือ เช่น เว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา หรือของสำนักข่าวที่มีชื่อเสียง รวมทั้งต้องใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบในการนำข่าวสารมาใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นความเห็นหรือข้อวิเคราะห์ต่างๆ

1.4 การให้บริการทางเครือข่ายแบบเป็นสมาชิก (Commercial Online) เป็นแหล่งข้อมูลที่ให้บริการผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือจัดส่งตรงถึงสมาชิก โดยคิดค่าบริการเป็นรายเดือนหรือรายครั้งต่อผู้ใช้บริการ ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งนี้มีคุณค่ามาก เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการให้บริการโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง เช่น ผู้เชี่ยวชาญจีน ผู้เชี่ยวชาญสหรัฐฯ ผู้เชี่ยวชาญด้านการก่อการร้าย ด้านอาวุธ ด้านสารเคมี ฯลฯ

1.5 แหล่งข้อมูลสีเทา (Gray Literature) เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้โดยถูกกฎหมาย แต่ไม่มีหรือยังไม่มีการจัดพิมพ์เผยแพร่ ไม่อยู่ในสารบบสิ่งพิมพ์เพื่อการพาณิชย์ เช่น สิ่งพิมพ์ต้นฉบับที่ส่งไปตรวจทานความถูกต้อง บทความทางวิชาการเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมผลการสัมมนาทางวิชาการ ร่างเอกสารทางวิชาการที่เตรียมเสนอต่อที่ประชุมเพื่อรับรอง หน่วยงานที่ผลิตแหล่งข้อมูลสีเทา ได้แก่ องค์กรเพื่อการศึกษา องค์กรเพื่อการกุศล บริษัทเอกชนที่ผลิตเอกสารดังกล่าวเพื่อใช้ภายใน หรือเฉพาะกับลูกค้าหรือบริษัทคู่ค้า หน่วยงานของรัฐตั้งแต่ระดับชาติลงไปจนถึงระดับท้องถิ่นที่ผลิตเอกสารขึ้นมาเพื่อใช้ภายใน หรือแจกจ่ายแก่ประชาชน ตลอดจนเอกสารของสมาคม เป็นต้น

1.6 ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญและนักสังเกตการณ์ (Overt Human Experts and Observers) ที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ตรงในเรื่องต่างๆ เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านเกาหลีเหนือหรือด้านจีน ผู้เชี่ยวชาญด้านการเจรจาต่อรองที่เคยทำงานให้กับรัฐบาลประเทศใดประเทศหนึ่งมาก่อน ผู้เชี่ยวชาญด้านกลุ่มก่อการร้ายอัลกออิดะห์ เป็นต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้อาจไม่ได้เขียนบอกเล่าเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่ตนได้รับมาทั้งหมดลงในรายงานหรือเอกสารทางวิชาการ วิธีการเข้าถึงข้อมูลจากบุคคลเหล่านี้จึงอาจต้องใช้การสัมภาษณ์ การเข้าร่วมรับฟังการบรรยายหรือปาฐกถาพิเศษของบุคคลเหล่านี้ เป็นต้น

2. ระบบของ Software¹¹

การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ จำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์ที่มีการวางระบบ Software ที่ทันสมัย สามารถอำนวยความสะดวกในการช่วยสืบค้นได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีระบบการรักษาความปลอดภัยทั้งตัวเครื่องและเครือข่ายเป็นอย่างดี ซึ่งการวางระบบ Software ในองค์กรที่ต้องปฏิบัติงานด้านการข่าวหรือหน่วยงานด้านความมั่นคง จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญหรือมีการ

พัฒนาบุคลากรขององค์กรเกี่ยวกับทักษะด้าน Software เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้าน OSINT ของเจ้าหน้าที่ และการปกป้องระบบไม่ให้ถูกโจมตีจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลภายนอกองค์กร ซึ่งอาจรวมถึงประเทศฝ่ายตรงข้ามด้วย นอกจากนี้ หลักการสำคัญของการใช้ Software ในกรณีที่ต้องจัดซื้อจากภายนอกองค์กรนั้น ควรเน้นการใช้ Software ที่ถูกกฎหมาย เพราะนอกจากจะได้ระบบที่มีความสมบูรณ์และทันสมัยแล้ว ยังมีความปลอดภัยด้วย เพราะในหลายกรณี การใช้ Software ผิดกฎหมายมีโอกาสที่ผู้ใช้จะได้รับสิ่งปลอมปนมากับ Software เช่น ไวรัสคอมพิวเตอร์ประเภท spyware ซึ่งเป็นอันตรายร้ายแรงต่อระบบการรักษาความปลอดภัยของข่าวสาร

3. การบริการ (Services)¹²

ขั้นตอนของการบริการ เพื่อผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด มีขั้นตอนสำคัญ คือ

3.1 การรวบรวม (collection) หมายถึง การให้บริการในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวต่างๆ เพื่อนำมาใช้ผลิตข่าวกรอง ซึ่งรวมถึงการรวบรวมผ่านทางระบบ online ที่มีการจัดหมวดหมู่หรือรวมเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ในกลุ่มเดียวกันแล้ว เช่น การเข้าไปยังเว็บไซต์ด้านการก่อการร้าย ก็จะมีรายชื่อองค์กรก่อการร้าย รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างการจัดองค์กร และความเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้ายแต่ละกลุ่มไว้อย่างละเอียด เว็บไซต์ด้านความมั่นคงจะเป็นแหล่งรวมความรู้และข่าวสารทางวิชาการเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นในโลก เป็นต้น นอกจากนี้การรวบรวมยังได้จากแหล่งข้อมูลสีเทา (Gray Literature) หรือเอกสารต่างๆ ที่จัดหาได้โดยไม่ผ่านระบบ online การสุ่มสำรวจความคิดเห็นทางโทรศัพท์ ผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยองค์กรเอกชนหรือสถาบันการศึกษา ผลการสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ

ที่ดำเนินการโดยองค์กรเอกชน เป็นต้น

3.2 การดำเนินการรวมวิธี (processing) หมายถึง การดำเนินการรวมวิธีในการเปลี่ยนแปลงข่าวสารที่รวบรวมมาได้เพื่อใช้เตรียมผลิตเป็นรายงานข่าวกรอง ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงข้อมูลจาก hard-copy หรือระบบ analog มาเป็นระบบ digital การจัดทำดัชนีและการสรุปเนื้อหาสั้น ๆ ของเอกสารที่รวบรวมได้แยกจัดออกเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการใช้ประโยชน์ และการนำข้อมูลที่รวบรวมหรือแยกแยะไว้แล้วไปจัดทำเป็นฐานข้อมูลข่าวกรอง (data base) จากนั้นจะดำเนินการประมวลผลข้อมูลจากแหล่งข่าวเปิดที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาจัดทำเป็นผลผลิตข่าวกรองที่ตรงกับความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของผู้ใช้ข่าวหรือผู้บังคับบัญชา (รายละเอียดของการดำเนินการรวมวิธีดูในวงรอบข่าวกรอง)

4. แหล่งของข่าวสารที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วโดยผู้เชี่ยวชาญ (Analysis)

ข่าวสารที่เป็นผลงานวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือนักวิชาการ ซึ่งในยุคปัจจุบันอันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร แหล่งข้อมูลที่ผลิตขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญมีค่อนข้างกว้างขวางและหลากหลาย สามารถจัดหาหรือสั่งซื้อได้จากองค์กรเอกชนและสถาบันการศึกษาชั้นนำต่าง ๆ ของโลก หรืออาจดำเนินการโดยการว่าจ้างหน่วยงานวิเคราะห์อิสระหรือผู้เชี่ยวชาญอิสระให้ช่วยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องที่สนใจให้เป็นการเฉพาะ ซึ่งส่วนใหญ่การจัดหาข่าวสารที่ผ่านการวิเคราะห์โดยนักวิชาการจะเน้นงานที่เฉพาะเจาะจง หรือตรงกับความต้องการของผู้ใช้ข่าว เช่น การศึกษาทัศนคติของเยาวชนกลุ่มเสี่ยง (ด้อยการศึกษา) ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการปกครองของรัฐไทย หรือกลยุทธ์ในการเจรจาต่อรองของรัฐบาลกัมพูชาที่มีต่อไทยในกรณีพิพาทเหนือดินแดนปราสาทพระวิหาร เป็นต้น นอกเหนือจากการจัดหา/สั่งซื้อหรือว่าจ้างนักวิเคราะห์โดยตรงแล้ว การใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ที่เป็นการให้บริการ

เกี่ยวกับงานทางวิชาการ หรือเว็บไซต์ที่เป็นแหล่งรวมผลงานทางวิชาการของนักวิเคราะห์ที่มีชื่อเสียง ก็นับเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความสำคัญมากในการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด

ผลงานของนักวิชาการบางครั้งยังทรงคุณค่าอย่างที่คาดไม่ถึง ยกตัวอย่างเช่น ผลงานของนักวิชาการด้านความมั่นคงซึ่งมีเป็นจำนวนมากที่ทำงานสองสถานะ กล่าวคือในด้านหนึ่งทำงานเป็นนักวิชาการทั่วไปที่อาจมีภารกิจในการสอน การแต่งตำรา เขียนบทความทางวิชาการ เข้าร่วมการประชุมสัมมนาในสถานที่ต่างๆ แต่อีกด้านหนึ่งนักวิชาการเหล่านี้อาจได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลหรือหน่วยราชการให้เป็นที่ปรึกษาพิเศษด้านต่างๆ ซึ่งมีผลทำให้นักวิชาการได้เข้าถึงข้อมูลในระดับนโยบายอันเป็นความลับ หรือนักวิชาการผู้นั้นอาจเป็นผู้เสนอแนะนโยบายแก่รัฐบาลโดยตรง ดังนั้น บรรดาตำรา เอกสารทางวิชาการ หรือความเห็นทางวิชาการที่นักวิชาการเหล่านั้นแสดงออกจึงอาจจะสะท้อนถึงนโยบายด้านความมั่นคงที่นักวิชาการได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย เป็นต้น

วงรอบข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด¹³

วงรอบข่าวกรอง (Intelligence Cycle) ตามความหมายโดยทั่วไปของงานข่าวกรอง หมายถึง บรรดาขั้นตอนกรรมวิธีในการแปลงรูปข่าวสารที่รวบรวมได้มาจากแหล่งต่างๆ ให้เป็นข่าวกรองที่พร้อมนำเสนอหรือเผยแพร่แก่ผู้ใช้ข่าวหรือผู้บังคับบัญชา โดยการปฏิบัติตามวงรอบข่าวกรองนี้เจ้าหน้าที่ข่าวกรองที่ปฏิบัติงานด้านการวิเคราะห์ของหน่วยงานจะเป็นผู้ดำเนินการเอง ซึ่งในส่วนของ OSINT ก็มีหลักการปฏิบัติใกล้เคียงกัน ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน คือ การกำหนดความต้องการข่าวสาร (Requirements) การรวบรวม (Collection) การดำเนินกรรมวิธี (Processing) และการวิเคราะห์ (Analysis) ดังนี้

1. การกำหนดความต้องการข่าวสาร (Requirements)

ความต้องการข่าวสาร กำหนดขึ้นโดยผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใช้ข่าว

ซึ่งในการกำหนดความต้องการข่าวสารนั้น ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใช้ข่าวจะต้อง ประเมินความต้องการข่าวสารของตนในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง (ว่าต้องการทราบเรื่องใด) เช่น สถานการณ์ที่มีความห่วงกังวล ชัดความ สามารถและเจตนาของประเทศไทยฝ่ายตรงข้าม หรือสาเหตุและแนวทางในการรับมือกับปัญหาร้ายแรงของชาติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ประเทศไทยมีโอกาสได้รับผลกระทบจากวิกฤติทางเศรษฐกิจของโลกรุนแรงเพียงใด และควรเตรียมมาตรการรองรับอย่างไร ซึ่งความต้องการข่าวกรองของผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใช้ข่าว จะเป็นการกำหนดทิศทางให้เจ้าหน้าที่ข่าวกรอง ดำเนินการผลิตรายงานข่าวกรองเพื่อสนองตอบความต้องการดังกล่าวให้ตรงกับความต้องการ นอกจากนี้ ความต้องการข่าวสารยังอาจเกิดจากประเด็น ข้อสงสัยใหม่ๆ ภายหลังผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใช้ข่าวได้รับรายงานข่าวกรองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยต้องการให้เจ้าหน้าที่ข่าวกรองช่วยหาคำตอบเพิ่มเติม ซึ่งในขั้นตอนของการตอบคำถามจากความต้องการข่าวสารนั้น OSINT เป็นเครื่องมือพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการหาคำตอบ อีกทั้งช่วยให้สามารถตอบคำถามได้เร็วที่สุด

2. การรวบรวม (Collection)

การรวบรวม คือ ขั้นตอนของการแปลงความต้องการข่าวสารออกมาเป็นแผนการเพื่อหาคำตอบในประเด็นปัญหาที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใช้ข่าว ต้องการทราบ โดยแหล่งข่าวที่จะให้ข้อมูลตามความต้องการใช้งานมีหลายแหล่ง ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในเรื่องแหล่งที่มาของข่าวสาร (Sources) เช่น ข้อมูลจากสื่อสารมวลชนทั่วไป ข้อมูลจากแหล่งข่าวเปิดซึ่งจำกัดการให้บริการ เฉพาะหน่วยงานรัฐหรือสมาชิก อินเทอร์เน็ต (Internet) แหล่งข้อมูลสีเทา (Gray Literature) เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้ว่าหัวใจสำคัญของการรวบรวมข่าวกรองตามแนวทางของ OSINT ก็คือผลงานวิจัยที่สามารถจะช่วยตอบคำถามของผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใช้ข่าวได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งในขั้นตอนการรวบรวมนี้ ผู้ที่ทำหน้าที่รวบรวมจะต้องมีความรอบรู้ว่าเป็นใครคือผู้ที่สามารถให้

คำตอบที่เราต้องการได้ดีที่สุด เช่น หากจำเป็นต้องหาคำตอบว่ารัฐบาลจีนในปัจจุบันมียุทธศาสตร์ต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และไทยอย่างไร ผู้ที่ทำหน้าที่รวบรวมจะต้องตรวจสอบเพื่อรู้ให้ได้ว่า นักวิชาการท่านใดที่มีความเชี่ยวชาญเรื่องจีน และนักวิชาการท่านนั้นได้เขียนผลงานในเรื่องจีนไว้ในเรื่องใดบ้าง สามารถแสวงหาได้จากแหล่งใด และหากจำเป็นอาจส่งผู้แทนไปพบหารือเพื่อขอทราบความรู้และความเห็นจากนักวิชาการท่านนั้น หรืออีกนัยหนึ่งหลักสำคัญในการรวบรวมของ OSINT ก็คือ Knowing Who Knows

การรวบรวมตามกระบวนการของ OSINT ใช้เวลาค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการรวบรวมโดยอาศัยแหล่งข่าวอื่นๆ เช่น การใช้สายลับ หรือการใช้เครื่องมือเทคนิคในการรวบรวมข่าว โดยหากไม่มีอุปสรรคหรือข้อจำกัด เช่น ด้านภาษาและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทาง Internet กระบวนการตั้งแต่ขั้นของการรวบรวมข่าวสารไปจนถึงการผลิตเป็นรายงานจะใช้เวลาประมาณ 6 ชั่วโมง แยกเป็นเวลาในการตีความคำสั่งหรือความต้องการข่าวสารใช้เวลาประมาณ 15 นาที การรวบรวมข่าวสารทาง Internet ใช้เวลาประมาณ 30 นาที การจัดทำตารางเอกสารอ้างอิงทาง Internet ใช้เวลาประมาณ 15 นาที การรวบรวมโดยใช้แหล่งข้อมูลที่สมัครเป็นสมาชิก (โดยนำข่าวที่ตรงกับความต้องการมาใช้ไม่น้อยกว่า 10 เรื่อง) ใช้เวลาประมาณ 60 นาที กระบวนการวิเคราะห์ซึ่งเริ่มจากการอ่าน การทำความเข้าใจ การประเมินความน่าเชื่อถือ และการจับประเด็นใช้เวลาประมาณ 60 นาที และในขั้นตอนสุดท้าย คือการจัดทำรายงานซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ เนื้อหา และการทำ power point เพื่อนำเสนอใช้เวลาประมาณ 60 นาที

3. การดำเนินการวิธี (Processing)

เป็นขั้นตอนของการนำเอาข้อมูลข่าวสารที่รวบรวมได้มาปะติดปะต่อประมวลเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ ซึ่งมีความละเอียดอ่อนมาก ต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบและความรอบรู้ของผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ เพราะจะต้องเริ่มตั้งแต่การประเมินความน่าเชื่อถือของข่าวสารแต่ละชิ้นโดยแยกข่าวที่ไม่เป็น

ประโยชน์หรือขาดความน่าเชื่อถือออกไป ต้องสามารถดึงเรื่องที่สำคัญออกมา จากข่าวสารจำนวนมาก และสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวหรือเหตุการณ์จาก ข่าวสารแต่ละชิ้นที่ได้แยกแยะไว้แล้วเพื่อประมวลออกมาเป็นภาพใหญ่ โดยสรุป ขั้นตอนนี้ต้องพึ่งพาความรู้ความสามารถและความชำนาญของผู้ที่ดำเนินการวิธีเป็นสำคัญ ซึ่งจำเป็นต้องผ่านการฝึกฝนอบรมมาเป็นอย่างดี

4. การวิเคราะห์ (Analysis)

การวิเคราะห์โดยพึ่งพาแหล่งข่าวเปิดเป็นหลักตามแบบของ OSINT เป็นขั้นตอนที่อันตรายที่สุดสำหรับนักวิเคราะห์ เพราะอาจต้องเผชิญกับความ คิดที่เป็นอคติของตนเองที่มีต่อเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้น ๆ หรือที่มีต่อนัก วิชาการผู้ที่วิเคราะห์เหตุการณ์นั้นไว้ (เช่นเป็นนักวิชาการที่ผู้วิเคราะห์ชอบหรือไม่ชอบ) รวมทั้งปัญหาอันเกิดจากพื้นฐานความรู้ของนักวิเคราะห์ข่าวกรองเอง อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจในหลักการวิเคราะห์เป็นอย่างดีจะมีส่วนสำคัญในการ ช่วยให้การวิเคราะห์มีความถูกต้องแม่นยำได้มาก

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่ต้องคำนึงถึงอย่างมากคือการผลิตข่าวกรอง จากแหล่งข่าวเปิดที่ต้องพึ่งพาแหล่งข้อมูลข่าวสารจาก Internet อย่างมากนั้น มีโอกาสจะเกิดความผิดพลาดหรือความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่ได้รับได้ง่าย จำเป็นต้องตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข่าวสารจากแหล่งนี้เป็นพิเศษ ซึ่ง หลักการในการประเมิน ดังนี้

4.1 ประเมินความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) โดยพิจารณา เปรียบเทียบข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์ที่เข้าไปใช้ประโยชน์กับฐานข้อมูล ข่าวกรองของเรามีอยู่ (ซึ่งเป็นข่าวกรองที่ได้มาจากแหล่งข่าวหลายแหล่ง รวมถึงการปฏิบัติการลับซึ่งมีความน่าเชื่อถือสูงมาก) ซึ่งหากข้อมูลของทั้งสอง แหล่งมีความใกล้เคียงกัน ก็สามารถใช้อخبارทางเว็บไซต์เหล่านั้นได้

4.2 ประเมินความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์และอำนาจที่ได้รับมอบ (Credibility & Authority) เว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือควรจะมีการเปิดเผยตัวเอง ว่าจัดตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ใด อาศัยเงินทุนสนับสนุนจากแหล่งใด รายชื่อผู้

จัดทำและนักวิชาการในสังกัดซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ มีการแจ้ง e-mail address ที่ตั้งของสำนักงาน รวมทั้งการประเมินจากจำนวนผู้เข้าเยี่ยมชมและการถูกนำไปใช้อ้างอิงในเอกสารทางวิชาการของสถาบันการศึกษาต่างๆ เป็นต้น

4.3 การทันต่อเวลา (Currently) ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์ดังกล่าวควรเป็นข่าวที่มีความทันสมัย ทันต่อเวลา และมีการปรับปรุงเนื้อหาของข่าวสารตลอดเวลา ซึ่งรวมถึงการเผยแพร่บทวิเคราะห์ใหม่ๆ ของนักวิชาการด้วย

4.4 การเปิดเผยจุดมุ่งหมาย (Objectivity) เว็บไซต์ระบุถึงจุดมุ่งหมายว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มองค์กรใด หรือมีการกล่าวอ้างถึงกลุ่มองค์กรใดเป็นพิเศษหรือไม่ เว็บไซต์ดังกล่าวเป็นเว็บไซต์หลัก หรือเป็นบริวารของเว็บไซต์อื่นใดหรือไม่ กรณีมีการเชื่อมโยง (link) ไปยังเว็บไซต์อื่นๆ เว็บไซต์ที่เชื่อมโยงไปมีคุณสมบัติอย่างไร สะท้อนการเป็นตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์อื่นใดหรือไม่

4.5 การตรงกับเรื่องที่สนใจ (Relevancy) ข้อมูลข่าวสารในเว็บไซต์ดังกล่าวมีเนื้อหาสาระตรงกับประเด็นที่เราต้องตอบคำถามของผู้บังคับบัญชาหรือไม่ หรือมีเนื้อหาสาระที่สามารถจะนำไปเพิ่มเติมจากข่าวสารที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้หรือไม่ เป็นต้น

การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดของหน่วยข่าวกรองชั้นนำของโลก เช่น สำนักงานข่าวกรองกลางของสหรัฐฯ (Central Intelligence Agency/CIA) หน่วย MI 5 และ MI 6 ของอังกฤษ ยังไม่มีการแยกฝึกอบรมเรื่องการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดไว้เป็นหลักสูตรเฉพาะ โดยมีการจัดอบรมในหลักสูตรการข่าวกรองพื้นฐานที่เจ้าหน้าที่ข่าวกรองทั่วไปต้องผ่านการอบรม ซึ่งเนื้อหาสาระมุ่งเน้นไปที่การให้

คำแนะนำบุคลากรในการรู้จักปรับตัวให้เข้ากับโลกยุคโลกาภิวัตน์ และใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลข่าวสารจาก Internet ส่วนทักษะของการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ วิธีการสืบค้นข้อมูล ฯลฯ ส่วนใหญ่เป็นความรู้เสริมที่บุคลากรแต่ละคนมีติดตัวอยู่แล้ว¹⁴ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง กระบวนการพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดของหน่วยข่าวกรองหลักๆ ของโลก ยังคงเป็นการฝึกฝนอบรมทักษะในงานด้านการข่าวจากความรู้ขั้นพื้นฐานที่วางด้วยความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการข่าวกรอง การปฏิบัติงานด้านการข่าวเฉพาะด้าน เช่น ด้านการปฏิบัติการลับ และการวิเคราะห์ห้วงอวกาศ หรือหลักสูตรการข่าวที่สูงกว่านั้น เช่น ข่าวกรองยุทธศาสตร์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาโดยใช้หลักสูตรด้านการข่าวกรองของสำนักข่าวกรองแห่งชาติเป็นต้นแบบ¹⁵ การผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรวิเคราะห์ห้วงอวกาศ แต่น้ำหนักของหลักสูตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ข่าวกรองให้เป็นนักวิเคราะห์ที่ดี เข้าใจหลักพื้นฐานของการวิเคราะห์ ทราบถึงกระบวนการวิธีการและขั้นตอนของการวิเคราะห์ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การจัดระเบียบการผลิตข่าวกรอง หลักการประเมินค่าของข่าวสาร การดำเนินกรรมวิธีต่อข่าวสารเพื่อให้เป็นข่าวกรอง แนวทาง วิธีการ และเทคนิคในการวิเคราะห์ รวมทั้งเทคนิคการตั้งและพิสูจน์สมมุติฐาน ตลอดจนหลักการเขียนรายงานข่าวกรอง ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยน Data และ Information เป็น Knowledge และเปลี่ยน Knowledge ให้เป็น Wisdom

อุปสรรคและข้อจำกัด

การผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดหรือ OSINT มีจุดแข็งและจุดอ่อนเช่นเดียวกับงานข่าวกรองสายอื่นๆ ในด้านที่เป็นจุดแข็งก็คือ การช่วยย่นระยะเวลาการผลิตรายงานข่าวกรองให้เหลือน้อยลงมาก ดังที่ได้ยกตัวอย่างให้เห็นแล้วว่า จะใช้เวลาเพียงประมาณ 6 ชั่วโมงในการผลิตรายงาน รวมทั้งยัง

ช่วยประหยัดงบประมาณในการหาข่าว ซึ่งเมื่อเทียบกับการหาข่าวโดยใช้สายลับ (HUMINT) และโดยการใช้เครื่องมือทางเทคนิค (เช่น SIGINT และ MASINT) แล้ว วิธีการเหล่านี้ต้องใช้เวลาในการดำเนินการยาวนานกว่า ขณะที่การใช้งบประมาณก็สูงกว่ากันมากเช่นกัน¹⁶ นอกจากนี้ยังสะดวกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร เพราะเป็นการปฏิบัติงานที่ถูกกฎหมายไม่เสี่ยงต่อการถูกจับกุมในฐานะจารชน (ในกรณีปฏิบัติการในต่างประเทศ) อย่างไรก็ตาม ในด้านที่เป็นจุดอ่อนของ OSINT ก็มีค่อนข้างมากเช่นกันกล่าวคือ

1. ข้อมูลที่นำมาใช้ผลิตข่าวกรอง OSINT มีจำนวนมหาศาล จำเป็นต้องใช้เครื่องมือจัดการที่มีประสิทธิภาพสูง และมีบุคลากรที่มีความชำนาญหลากหลายสาขา ทั้งในด้านการใช้เครื่องมือในการสืบค้นข้อมูลทาง Internet เจ้าหน้าที่ควบคุมระบบหรือเครือข่าย ผู้เชี่ยวชาญด้าน hard ware และ soft ware เป็นต้น

2. ในกรณีที่เป็นการรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศหรือกลุ่มองค์กรที่เป็นฝ่ายตรงข้ามของเรา ฝ่ายตรงข้ามอาจตั้งใจให้ข้อมูลข่าวสารลวงหรือเท็จผ่านทางแหล่งข้อมูลที่เจ้าหน้าที่เข้าไปสืบค้น

3. ปริมาณข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวเปิดที่มีจำนวนมากมหาศาล อาจเป็นอุปสรรคต่อเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกรรมวิธีตั้งแต่การอ่านทำความเข้าใจ การสรุปและจัดเก็บเป็นฐานข่าว การประเมินความน่าเชื่อถือของข่าว ไปจนถึงการวิเคราะห์

4. หน่วยงานจำเป็นต้องมีเครื่องมือด้าน hard ware และ soft ware ที่มีความทันสมัยและเหมาะสม ซึ่งการลงทุนในเบื้องต้นสำหรับหน่วยงานที่เพิ่งเริ่มผลิต OSINT จำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก

5. การวิเคราะห์โดยพึ่งพาแหล่งข่าวเปิดเป็นขั้นตอนที่อันตรายสำหรับนักวิเคราะห์ เพราะอาจจะต้องเผชิญกับความคิดที่เป็นอคติของตนเองที่มีต่อเรื่องราวหรือเหตุการณ์ หรือต่อนักวิชาการที่วิเคราะห์เหตุการณ์นั้นไว้

6. OSINT มักถูกวิพากษ์วิจารณ์จากนักข่าวกรองที่ติดยึดกับกรอบความคิดเดิมที่เชื่อว่างานปฏิบัติการลับโดยใช้แหล่งข่าวบุคคล หรือการหาข่าวด้วยเครื่องมือทางเทคนิคเท่านั้นคือองค์ประกอบสำคัญที่สุดของการผลิตข่าวกรอง และมองว่าข่าวสารที่ได้จาก OSINT ไม่ใช่ข่าวกรอง ซึ่งความคิดเช่นนี้ยังปรากฏอยู่แม้ในหน่วยข่าวกรองของสหรัฐฯ¹⁷

7. ข้อจำกัดด้านภาษาของนักวิเคราะห์ เนื่องจากการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดมีเป้าหมายในการรวบรวมฐานข้อมูลข่าวสารครอบคลุมกว้างขวางทั่วโลก ทำให้จำเป็นต้องจัดหาเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในด้านภาษาต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

8. ความมั่งง่ายของนักวิเคราะห์ที่ละเลยการดำเนินกรรมวิธีทางการข่าวกรอง เช่น การนำผลงานทางวิชาการหรือบทความทางวิชาการของนักวิชาการไปจัดทำเป็นรายงานข่าวกรองเพื่อเสนอต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะมีผลทำให้รายงานดังกล่าวเป็นเพียงการสรุปจากความคิดเห็นของนักวิชาการเพียงคนเดียวเท่านั้น มิใช่รายงานข่าวกรองที่จะต้องใช้แหล่งข้อมูลข่าวสารมาประกอบการวิเคราะห์จำนวนมาก

๖ รูปแบบจากต่างประเทศ

การรวบรวมข่าวจากแหล่งข่าวเปิดเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานข่าวกรองของประเทศต่างๆ ดำเนินการมาเป็นเวลานานแล้วและมีความต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างเช่นรัสเซียในสมัยที่เป็นสหภาพโซเวียตเคยใช้หน่วยข่าวกรอง KGB และสถาบันทางวิชาการหลายแห่งผลิตรายงานข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด นอกจากนั้นรัสเซียยังนิยมส่งบุคลากรเข้าร่วมฟังคำบรรยายหรือการประชุมสัมมนาของนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่จัดภายในประเทศและในต่างประเทศ ส่วนในปัจจุบันรัสเซียได้ให้ความสำคัญกับภารกิจนี้มากยิ่งขึ้น โดยได้จัดตั้ง National Center for Automated Data Exchanges with Foreign Computer Networks and Data Banks (NCADE) โดยให้เป็น

สถาบันหนึ่งของมหาวิทยาลัยมอสโก (Moscow State University) แต่ขึ้นตรงกับหน่วยข่าวกรอง KGB ทั้งนี้ เครือข่ายของ NCADE จะเชื่อมโยง (link) กับเครือข่ายฐานข้อมูลของสหรัฐฯ แคนาดา เยอรมนี อังกฤษ และฝรั่งเศส เป็นต้น ซึ่งจะเปิดโอกาสให้รัสเซียเข้าถึงแหล่งข้อมูลสำคัญของหน่วยงานต่างๆ เช่น ห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน บริการข้อมูล LEXIS/NEXIS บริการข่าวสารเทคนิคของ US National Technical Information Service ห้องสมุดแห่งชาติอังกฤษ และทบวงพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ หรือ IAEA ของสหประชาชาติ

สำหรับสหรัฐฯ หน่วยงานภายในของ CIA ก็มีถึง 2 หน่วยที่ทำหน้าที่รวบรวมและผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ หน่วยงาน Foreign Broadcast Information Service (FBIS) ซึ่งคอยติดตามการรายงานข่าวของสื่อมวลชนต่างประเทศทั่วโลก กับหน่วยงาน National Collection Division (NCD) ซึ่งร่วมมือกับภาคเอกชนในการได้มาซึ่งข่าวสารที่ไม่มีชั้นความลับ ปัจจุบันหน่วยงานสำนักงานโครงการข่าวสารจากแหล่งเปิดในประชาคมข่าวกรอง (Community Open Source Program Office-COSPO) จะทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานในประชาคมข่าวกรองสหรัฐฯ ว่าใครจะเป็นผู้รวบรวมข่าวสารแหล่งเปิดในหัวข้อใดบ้าง ขณะเดียวกันสำนักข่าวกรองกลาโหม (Defense Intelligence Agency-DIA) ของสหรัฐฯ ก็มีงบประมาณภายใต้โครงการที่ชื่อ External Research and Analysis (ER & A) สำหรับทำสัญญาจ้างภาคเอกชนในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งเปิด แต่งบประมาณดังกล่าวถูกตัดไปมากในช่วงทศวรรษปี ค.ศ.1990 เนื่องจากการงบประมาณทำให้ต้องลดการใช้จ่ายจัดซื้อจัดจ้างลง

จีนก็ให้ความสำคัญกับการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดอย่างมากเช่นกัน และอาจอยู่ในระดับแนวหน้าของโลกไม่ด้อยไปกว่าสหรัฐฯ และรัสเซีย โดยได้ใช้สำนักข่าวแห่งชาติของจีน (New China News Agency-NCNA)

หรือคนไทยรู้จักกันในชื่อสำนักข่าวซินหัวทำงานด้านนี้ ด้วยวิธีการติดตามการนำเสนอข่าวของสำนักข่าวต่างประเทศที่จีนให้ความสนใจ ซึ่งมีกว่า 40 แห่งทั่วโลก รวมทั้งติดตามการรายงานข่าวของสถานีวิทยุและโทรทัศน์ต่างชาติอีกกว่า 30 แห่งทั่วโลก นอกจากนี้จีนยังใช้สถาบันวิจัยของจีนอีกอย่างน้อย 6 แห่ง ดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข่าวเปิดเพื่อนำเสนอรายงานประเมินสถานการณ์ในเรื่องที่น่าสนใจแก่ผู้นำประเทศ¹⁸

นอกเหนือจากสามประเทศที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งถือว่าเป็นประเทศมหาอำนาจด้านการข่าวกรองแล้ว ยังมีประเทศอื่นๆ อีกหลายประเทศที่ให้ความสำคัญกับ OSINT ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เช่น หน่วยข่าวกรองของแคนาดา อิสราเอล อังกฤษ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ สวีเดน ออสเตรเลีย ซึ่งมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นรับผิดชอบภารกิจด้าน OSINT ในลักษณะคล้ายคลึงกับของสหรัฐฯ โดยให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยข่าวกรองฝ่ายพลเรือนหรือหน่วยข่าวกรองทางทหาร แต่ประเทศที่น่าสนใจเป็นพิเศษก็คือ ญี่ปุ่นและสิงคโปร์ซึ่งมีศักยภาพสูงมากด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้ให้ความสำคัญมากกับ OSINT โดยญี่ปุ่นนั้นได้มีการส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนให้รับผิดชอบงานด้าน OSINT โดยเน้นหนักด้านข่าวกรองทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน ขณะที่สิงคโปร์ก็ให้น้ำหนักกับการทำ OSINT ด้านเศรษฐกิจเช่นกัน โดยได้มีการจัดตั้ง National Computer Board (NCB) เป็นองค์กรกลางของรัฐบาลในการดำเนินการผลิต OSINT และเป็นศูนย์กลางการบูรณาการและจัดเก็บฐานข้อมูลของส่วนราชการสิงคโปร์ทั้งหมด รวมถึงมีแผนจะเชื่อมฐานข้อมูลระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนเข้าด้วยกัน โดยขึ้นอยู่กับความสมัครใจของภาคเอกชนเป็นสำคัญ¹⁹

สรุป

จากรายละเอียดในเรื่องข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด หรือ OSINT อาจสรุปกรอบความคิดของ OSINT ได้ว่าเป็นการดำเนินการความพยายามของ

หน่วยงานด้านการข่าวกรองที่จะแสวงประโยชน์จากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้แบบเกือบไร้ขีดจำกัด ซึ่งหน่วยงานด้านการข่าวกรองสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวเปิดเพื่อนำมาใช้ในการผลิตข่าวกรองได้อย่างกว้างขวาง และจะช่วยลดกิจกรรมด้านการข่าวกรองอื่นๆ ลงได้มาก เช่น การปฏิบัติการโดยใช้สายลับหรือเครื่องมือทางเทคนิคซึ่งมีต้นทุนและความเสี่ยงสูงมาก นอกจากนี้ ความรู้ด้าน OSINT ยังเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรนอกวงการข่าวกรอง เช่น สถาบันการศึกษา องค์กรภาคเอกชน สื่อมวลชน สามารถเรียนรู้และยกระดับความสามารถในการผลิตงานด้านการข่าวกรองได้อีกด้วย ซึ่งจะเป็นการช่วยเพิ่มศักยภาพขององค์กรเหล่านี้อีกทางหนึ่ง

หลักการของการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด ได้มุ่งเน้นการผลิตรายงานที่มีคุณภาพโดยมีการวางหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารที่จะนำมาใช้ในการผลิตข่าวกรอง ตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ ผู้เขียนหรือนักวิชาการ รวมทั้งองค์กรที่เป็นเจ้าของเว็บไซต์ รวมทั้งได้วางระบบการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด ตั้งแต่ขั้นตอนของการนำคำสั่งหรือคำขอของผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใช้ข่าวมา กำหนดเป็นความต้องการข่าวสาร (Requirements) ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางในการหาข่าว การวางหลักเกณฑ์การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร (Collection) เพื่อให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้อง การดำเนินการวิธีต่อข้อมูลข่าวสารเพื่อให้เป็นข่าวกรอง (Processing) และการวิเคราะห์ (Analysis) ซึ่งหลักเกณฑ์ของการวิเคราะห์ใช้หลักเดียวกันกับการผลิตรายงานข่าวกรองทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะสำหรับประชาคมข่าวกรองไทย

การพัฒนากระบวนการผลิต

1. การพัฒนาปรับปรุงในระดับนโยบาย

ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรด้านการข่าวกรองของไทยจะต้องตระหนักถึงความจำเป็น และเห็นถึงความสำคัญของการปฏิรูปงานด้านการข่าวกรองตามทิศทางการเปลี่ยนแปลงใหม่ของโลก ด้วยการนำแนวทางและวิธีการของการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด (OSINT) มาปรับใช้กับงานข่าวกรองของไทย โดยอาจเริ่มจากการตั้งคณะทำงานขึ้นศึกษาสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของงานด้านการข่าวกรองในระดับโลก เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับงานด้านการข่าวกรองของประเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และพิจารณำส่วนที่เป็นประโยชน์มาปรับใช้กับงานข่าวกรองของไทย ขณะเดียวกันต้องอาศัยความร่วมมือของข้าราชการในองค์กรด้านการข่าวกรองทั้งหมดด้วย เพราะการนำ OSINT มาปรับใช้อาจมีผลกระทบต่อทัศนคติการทำงานของข้าราชการที่อาจยึดติดกับงานข่าวกรองแบบ All-Source Intelligence

ทั้งนี้ การพัฒนากระบวนการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดในเชิงนโยบาย มีเป้าหมายที่หน่วยงานด้านการข่าวกรองควรมุ่งไปให้ถึง 3 ประการ ได้แก่ งานข่าวกรองที่ยึดเอาประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centered Intelligence) การยกระดับงานด้านการข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทุกภาษาผ่านทางเว็บไซต์หรือระบบออนไลน์ (Web-Based Global Coverage in all language) และการสร้างหรือเชื่อมโยงฐานข้อมูลข่าวกรองระหว่างประชาคมข่าวกรองเป็นหนึ่งเดียว (Data Network of Intelligence Community) และสามารถสนับสนุนข้อมูลที่เป็น

ประโยชน์ให้แก่กระทรวงทบวงกรมต่างๆ ได้ ซึ่งจำเป็นต้องประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยข่าวกรองไทยทุกหน่วย รวมถึงการได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

1.1 งานข่าวกรองที่ยึดเอาประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centered Intelligence) คือ งานข่าวกรองที่สามารถจะมุ่งตอบสนองผลประโยชน์หรือปกป้องความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ประชาชนโดยส่วนรวม เช่น การช่วยสกัดกั้นหรือป้องกันภัยคุกคามจากการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การแพร่ระบาดของโรคในคนและสัตว์ การแข่งขันและเอาเปรียบทางการค้า ปัญหาแรงงานอพยพ สถานะการขาดแคลนอาหาร พลังงาน และแหล่งน้ำ เป็นต้น ซึ่งการยกระดับขีดความสามารถที่จะจัดทำรายงานข่าวกรองดังกล่าวได้ จำเป็นต้องพึ่งพาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิดเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ หน่วยข่าวกรองที่สังเกตเห็นถึงความจำเป็นด้านนี้ อาจนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การบริหารงานของหน่วยงาน ซึ่งน่าจะมีผลทำให้วัตถุประสงค์ดังกล่าวสามารถบรรลุผลเป็นรูปธรรมได้โดยเร็ว

1.2 การยกระดับงาน OSINT ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทุกภาษาผ่านทางเว็บไซต์หรือระบบออนไลน์ (Web-Based Global Coverage in all language) คือ การวางระบบเครือข่ายฐานข้อมูลให้สามารถสืบค้นข้อมูลข่าวสารทางระบบ Online ไปยังเว็บไซต์ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ และครอบคลุมทุกภาษา อย่างไรก็ตาม การยกระดับขีดความสามารถของหน่วยข่าวกรองภายในประเทศของไทยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทุกภาษาผ่านทางเว็บไซต์คงเป็นไปได้ยากในช่วงเวลาที่จำกัด จำเป็นต้องวางเป้าหมายไว้เป็นขั้นตอน โดยอาจเริ่มจากการวางเป้าหมายในระยะสั้นให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญต่องานด้านข่าวกรองของไทยก่อน เช่น ภาษามาลเลย์ พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม อินโดนีเซีย จีน และอินเดีย ตลอดจนภาษาถิ่นภายในประเทศ เช่น ภาษายาวี และภาษาของชาวไทยภูเขา เป็นต้น

1.3 การสร้างฐานข้อมูลข่าวกรองร่วมของประชาคมข่าวกรอง (Data Network of Intelligence Community) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลข่าวเปิดที่สามารถจะใช้ร่วมกันภายในหน่วยงานด้านการข่าวกรอง และหรือ กระทบวงทวงกรมต่างๆ เช่น ลิงคโปรี่มีการจัดตั้ง National Computer Board (NCB) เป็นองค์กรกลางของรัฐบาลในการดำเนินการผลิต OSINT รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการบูรณาการ และจัดเก็บฐานข้อมูลของส่วนราชการ ลิงคโปรี่ การกำหนดแผนงานดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญที่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งจะสามารถริเริ่มดำเนินการได้โดยลำพัง จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบและได้การสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลก่อน รวมทั้งต้องได้รับความร่วมมือจาก กระทบวงทวงกรมอื่นๆ ด้วย

2. การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทำงาน

2.1 ปรับปรุงความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข่าวได้รวดเร็วและครอบคลุม โดยอาศัยทุกช่องที่เอื้ออำนวย ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจาก สื่อสารมวลชนทั่วไป เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ต่างประเทศและในประเทศ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ เคเบิลทีวีในส่วนกลางและท้องถิ่น แผนที่ ภาพถ่ายในเชิงพาณิชย์ และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเทศต่างๆ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร ที่มีการวางจำหน่ายทั่วไป เป็นต้น แหล่งข้อมูลทาง Internet การให้บริการทางเครือข่ายแบบเป็นสมาชิก (Commercial Online) แหล่งข้อมูลสีเทา (Gray Literature) และข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญและนักสังเกตการณ์ (Experts and Observers) ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือ มีประสบการณ์ตรงในเรื่องต่างๆ

2.2 พัฒนาและปรับปรุงระบบของ Software คอมพิวเตอร์ให้มีความทันสมัย สามารถอำนวยความสะดวกในการช่วยสืบค้นและเรียกรับข้อมูล ผ่านทางระบบได้อย่างรวดเร็ว และสามารถนำข้อมูลจัดเก็บอย่างเป็นระบบ และ Soft ware ที่ใช้ช่วยแปลข้อมูลข่าวสารที่เป็นภาษาต่างประเทศต่างๆ ทั้งนี้

Software ที่มีการใช้กันกว้างขวาง เช่น eXtended Markup Language (XML), Resource Description Framework (RDF), Web Ontology Language (OWL), Simple Object Access Protocol (SOAP) และ Open Hypertext document System (OHS) เป็นต้น

2.3 การจัดหาและพัฒนาผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา รวมถึงภาษาท้องถิ่นต่างๆ เพื่อให้สามารถทราบความเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นทั่วโลก

2.4 การจัดตั้งฐานข้อมูลกลางในหน่วยงาน เพื่อรองรับข้อมูลข่าวสาร ทุกชนิดที่รวบรวมได้ โดยมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ สามารถเรียกใช้ได้ทันทีผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของหน่วยงาน ซึ่งมีการวางระบบการรักษาความปลอดภัยทางเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อป้องกันการถูกบุกรุก (hack) จากฝ่ายตรงข้ามหรือบุคคลภายนอก

2.5 การเพิ่มจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อน จุดแข็งของ OSINT คือการนำความรู้จากข้อมูลข่าวสารที่ได้มาวิเคราะห์จัดทำเป็นรายงาน โดยเฉพาะรายงานเชิงต่อยอดจากผลงานวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาที่มีความรู้เฉพาะทาง ผลการประชุมสัมมนาของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน รวมทั้งการสัมภาษณ์/ซักถาม และหรือว่าจ้างนักวิเคราะห์หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่สนใจ ซึ่งควรเพิ่มจุดแข็งในกระบวนการต่อยอดด้านนี้ให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง แต่ขณะเดียวกันก็ต้องแก้ไขจุดอ่อนจากการที่นักวิเคราะห์ของหน่วยข่าวกรองอาจตามความคิดไม่ทันบรรดานักวิชาการที่ประมวลผลงานมาได้ ซึ่งจำเป็นต้องนำระเบียบวิธีวิเคราะห์มาใช้ประกอบการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ทุกครั้ง

2.6 การให้ความสำคัญในกระบวนการประเมินความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้การวิเคราะห์มีความถูกต้องแม่นยำและลดจุดอ่อนได้มาก โดยจะต้องยึดหลักความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) โดยเปรียบเทียบข้อมูลข่าวสารจากข้อมูลข่าวสารที่ได้กับฐานข้อมูลข่าวกรองของเรา

ที่มีอยู่ ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ (Credibility) ความทันสมัยของข้อมูล ข่าวสารและการทันต่อเวลา (Currently) ของข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ทาง เว็บไซต์

2.7 ควรแยกส่วนของงานด้านการวิเคราะห์ออกมาเป็นเอกเทศหรือ เป็นการเฉพาะ จากขั้นตอนของการรวบรวมซึ่งมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน และต้องใช้ผู้ชำนาญเฉพาะทางเช่นเดียวกัน เนื่องจากทั้งขั้นตอนการรวบรวม ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิดด้วยการแสวงหาช่องทางทุกช่องทางในการ เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และขั้นตอนของการวิเคราะห์ซึ่งมีเทคนิควิธีการซับซ้อน และเป็นขั้นตอนที่มีความละเอียดอ่อนที่สุด จะต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ความ สามารถเฉพาะทาง หากใช้บุคคลเดียวกันทำงานทั้งสองทางอาจไม่เกิด ประโยชน์เท่าที่ควร

การพัฒนาบุคลากร

1. การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมด้าน OSINT

การฝึกอบรมด้านการข่าวกรองของหน่วยข่าวกรองไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ยังไม่มีการเปิดอบรมหลักสูตรการข่าวกรอง จากแหล่งข่าวเปิด (OSINT) เป็นการเฉพาะ โดยได้กล่าวถึงเรื่องการใช้แหล่ง ข่าวเปิดสอดแทรกไว้ในหลักสูตรการหาข่าวทางลับ (เน้นด้านการปฏิบัติการ ลับ) และการผลิตข่าวกรอง (เน้นด้านการวิเคราะห์หัจฉัย) เท่านั้น ซึ่งสาเหตุ หนึ่งเป็นเพราะยังขาดตำราและวิทยากรที่มีความรู้แท้จริงในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น ในการเสริมสร้างความรู้และการพัฒนาบุคลากรด้าน OSINT จึงต้องเริ่มจาก การค้นคว้าและผลิตตำราขึ้นก่อน ซึ่งหน่วยข่าวกรองแต่ละหน่วยอาจให้การ สนับสนุนการค้นคว้าและผลิตตำราด้านนี้ โดยให้เงินสนับสนุนโครงการ หรือ เชิญนักวิชาการจากต่างประเทศที่มีความเชี่ยวชาญด้านนี้มาจัดการบรรยาย พิเศษให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน

การจัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านการข่าวกรองที่เน้นหนักด้าน OSINT นั้น ควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้กว้างๆ เกี่ยวกับงานข่าวกรองและพัฒนาการของงานด้านการข่าวกรองที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะทิศทางการปฏิรูปงานด้านการข่าวกรองของประเทศต่างๆ หลังเกิดเหตุการณ์ 9/11 รวมถึงการเกิดขึ้นของแนวคิดเรื่อง OSINT โดยอาจสอดแทรกไว้ในหลักสูตรความรู้ทั่วไป เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการข่าวกรอง หรืออาจจัดเป็นหัวข้อการบรรยายพิเศษโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้ ทั้งนักวิชาการไทยและต่างประเทศมาเป็นผู้บรรยาย เป็นต้น ส่วนหลักสูตรเฉพาะด้าน OSINT นั้น ควรประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ ความรู้ภาคทฤษฎีเรื่อง OSINT การฝึกภาคปฏิบัติเรื่องการใช้เครือข่ายสารสนเทศเป็นเครื่องมือรวบรวมข่าวสาร และการฝึกด้านการวิเคราะห์

2. การเพิ่มพูนขีดความสามารถของนักวิเคราะห์

2.1 นักวิเคราะห์และผลงานวิเคราะห์เป็นหัวใจสำคัญของ OSINT ซึ่งการฝึกฝนอบรมความรู้ด้านการวิเคราะห์เท่านั้นที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของนักวิเคราะห์ได้ และมาตรการหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์และพัฒนาความสามารถของนักวิเคราะห์ก็คือ การส่งไปอบรมเพิ่มเติมยังหน่วยงานข่าวกรองที่มีความรู้และประสบการณ์สูงในงานวิเคราะห์ข่าวกรองทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์กับนักวิชาการด้านการวิเคราะห์ในมหาวิทยาลัย

2.2 การเรียนรู้ประสบการณ์จริง โดยการส่งนักวิเคราะห์เข้าร่วมในโครงการวิเคราะห์วิจัยบางด้านร่วมกับนักวิชาการ ซึ่งควรเป็นหัวข้อการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่องานด้านความมั่นคง เช่น โครงการวิจัยปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาชนกลุ่มน้อย หรือปัญหาเชิงสังคมต่างๆ

2.3 การป้องกันจุดอ่อนจากตัวนักวิเคราะห์เองซึ่งอาจมีอคติกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่วิเคราะห์หรือต่อตัวนักวิชาการที่เป็นเจ้าของผลงาน

รวมทั้งความมั่งง่ายของนักวิเคราะห์ที่อาจนำเอาผลงานทางวิชาการหรือบทความทางวิชาการของนักวิชาการไปสรุปจัดทำเป็นรายงานข่าวกรองเพื่อเสนอต่อผู้บังคับบัญชา โดยไม่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจำเป็นต้องลงโทษต่อผู้ปฏิบัติเช่นนั้น รวมทั้งการส่งเสริม ปลุกฝัง และยกย่องบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองที่ดำเนินการวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ

3. การป้องกันโอกาสที่จะเกิดความลำเอียงหรืออคติ²⁰

3.1 นักวิเคราะห์ควรจะต้องทำการศึกษาประเทศ (country study) หรือศึกษาพื้นที่ (area study) ก่อนที่จะลงมือวิเคราะห์ เช่น ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ผลิตข่าวกรองเกี่ยวกับจีน ก็ควรจะต้องศึกษาเกี่ยวกับประเทศจีนให้ละเอียดที่สุดเท่าที่จะทำได้ทุกแง่มุมก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ หรือประเมินสถานการณ์ใดๆ เกี่ยวกับจีน นอกจากนี้ ก็ควรจะเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับจีนให้ทันสมัย (keep the study current) อยู่เสมอ

3.2 นักวิเคราะห์แต่ละคนมีขีดความสามารถทางสติปัญญาการวิเคราะห์พิจารณาเหตุผล การเอาใจจดจ่ออยู่กับเรื่องที่รับผิดชอบ และความสามารถในการจดจำแตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อขีดความสามารถในการดำเนินกรรมวิธีต่อข่าวสารหรือหลักฐานที่มีอยู่และการตัดสินใจ ข้อจำกัดดังกล่าวอาจทำให้นักวิเคราะห์หาทางลัดในการใช้ความคิด (mental-processing shortcuts) ซึ่งเรียกว่า “อคติ” ในรูปแบบต่างๆ (biases) ที่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการตัดสินใจ

3.3 นักวิเคราะห์จึงควรจะสำรวจตัวเอง และเตือนตัวเองอยู่เสมอเกี่ยวกับอคติ ซึ่งจะช่วยให้การผลิตข่าวกรองเกิดความผิดพลาด นักวิเคราะห์ต้องเปิดใจกว้างทั้งในแง่การรับเอาข้อมูลใหม่ๆ มาพิจารณา และการรับฟังความเห็นของบุคคลอื่นๆ ซึ่งอาจจะทำให้นักวิเคราะห์ต้องเปลี่ยนความคิดหรือการตัดสินใจของตน ข้อควรจำสำคัญที่สุดคือ ไม่ควรยึดความคิดของตัวเองเป็นสรณะ ควรหลีกเลี่ยงสิ่งที่เรียกว่า “I knew it all the time syndrome”

นักวิเคราะห์ควรระมัดระวังอย่างยิ่ง เพื่อที่จะได้ไม่หลงคิดว่า “ตัวเองรู้มากกว่าที่ตัวจริง” (knew more than really did)

3.4 วิธีการที่น่าจะช่วยให้นักวิเคราะห์ป้องกันตัวเองจากอคติ ได้แก่ การบันทึกผลการวิเคราะห์ หรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ประโยชน์ในการหาข้อสรุปใหม่ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้น นอกจากนี้ นักวิเคราะห์อาจจะถามตัวเองว่า “หากผลที่เกิดขึ้นตรงกันข้ามกับสิ่งที่คิดไว้ตนจะแปลกใจหรือไม่” และสิ่งที่เกิดขึ้นในทางตรงกันข้ามนั้น ตนจะสามารถประเมินได้ล่วงหน้าบนพื้นฐานของข่าวสารที่มีอยู่ในขณะนั้นได้หรือไม่

3.5 นักวิเคราะห์จะได้รับรายงานข่าวสารจากหลายแหล่งข่าว แต่ละแหล่งข่าวจะมีจุดแข็ง จุดอ่อน อคติ หรือแนวโน้มที่จะมีอคติ และความล่อแหลมที่จะถูกหลงหรือเข้าใจผิด ดังนั้นนักวิเคราะห์จึงจำเป็นต้องพิจารณาพิจารณา รายงานข่าวสารจากทุกแหล่งข่าว (ในเรื่องเดียวกัน) อย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยสามารถแยกแยะได้ว่ารายงานข่าวสารที่ขัดแย้งกันและไม่ค่อยจะสมบูรณ์นั้น รายงานจากแหล่งข่าวใดน่าเชื่อถือได้ และน่าจะเป็นความจริงมากที่สุด และข่าวสารแต่ละชิ้นมีความหมายอย่างไร

3.6 ในการผลิตข่าวกรองนั้น ตามปกตินักวิเคราะห์จะเผชิญปัญหาสำคัญที่สุดคือ มักจะได้รับรายงานข่าวสารที่ไม่สมบูรณ์พอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข่าวสารที่เป็นหัวใจ (key data) มักจะขาดหายไป แต่ภารกิจของนักวิเคราะห์มักจะขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้ข่าว มิได้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ ดังนั้นหน้าที่ของนักวิเคราะห์ก็คือ การหาคำตอบ ถึงแม้จะปราศจากหลักฐาน (missing evidence) ในเรื่องที่ตนรับผิดชอบ อีกนัยหนึ่ง นักวิเคราะห์มีหน้าที่หาสิ่งที่ขาดหายไป จะได้แย้งว่าไม่สามารถคิดหรือตัดสินใจได้เนื่องจากข่าวสารยังไม่สมบูรณ์ไม่ได้ เพราะคงยากที่จะได้รับข่าวสารสมบูรณ์พร้อม

3.7 นักวิเคราะห์จึงจำเป็นต้องพิจารณาว่า “หลักฐานอะไรที่ขาดหายไป

ไป” หลักฐานนั้นเป็นปัจจัยสำคัญเพียงใดในการวิเคราะห์ หากเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งไม่สามารถจัดหา หรือรวบรวมได้ทันการณ์ ก็จำเป็นต้องชี้แจงไว้อย่างชัดเจน (ในรายงาน) และหาทางปรับเปลี่ยนวิธีการรายงานผลการวิเคราะห์ เช่น ระบุว่าจากหลักฐานเท่าที่มีอยู่ทั้งหมดบ่งชี้ว่า เหตุการณ์น่าจะเป็นเช่นนี้ แต่ยังคงขาดหลักฐานสำคัญบางประการ ซึ่งอาจจะบ่งชี้ไปในทางอื่น หรือทางตรงกันข้าม

3.8 สำหรับอคติหรือความลำเอียงนั้นอาจจะเกิดขึ้นได้หลายทาง โดยเกิดขึ้นจากอคติภายในตัวนักวิเคราะห์เอง และเกิดขึ้นจากอคติของแหล่งข่าวดังนี้

3.8.1 **Vividness** หมายถึง อคติที่เกิดขึ้นจากข่าวสารที่นักวิเคราะห์ได้มาเป็นการส่วนตัว เช่น ได้ยินมาด้วยตนเอง หรือเห็นมาด้วยตนเอง มีลักษณะชัดเจนเป็นรูปธรรม บางครั้งอาจจะดูโดดเด่น ดูมีชีวิตชีวา ข่าวสารลักษณะนี้มักจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักวิเคราะห์มาก ปกตินักวิเคราะห์มีแนวโน้มจะเชื่อมั่นว่าเป็นจริง ดังนั้นควรจะระมัดระวังให้มาก ไม่ควรรีบสรุปลงไปว่าข่าวสารในลักษณะนี้เป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้อย่างยิ่ง แต่ควรตรวจสอบกับข่าวสารที่ได้จากแหล่งข่าวอื่นๆ ด้วย

3.8.2 **Bias Favoring Causal Evidence** หมายถึง อคติที่นักวิเคราะห์อาจมีความโน้มเอียงไปในทางเชื่อมั่น “หลักฐานจำเพาะเจาะจง” (specific evidence) เกี่ยวกับกรณีใดกรณีหนึ่ง ซึ่งบ่งชี้ความเป็นเหตุเป็นผลอย่างชัดเจน จึงทำให้ละเลยไม่สนใจ “ข่าวสารที่เป็นภูมิหลัง” (background information) ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งๆ ที่ข่าวสารที่เป็นภูมิหลังนั้น อาจจะบอกนักวิเคราะห์เกี่ยวกับ “ความน่าจะเป็นไปได้” ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ ฉะนั้นนักวิเคราะห์จึงควรใช้ประโยชน์ข่าวสารที่เป็นภูมิหลังด้วย ถึงแม้ข่าวสารลักษณะนี้จะไม่อธิบายความเป็นเหตุเป็นผลหรือให้เหตุผลจำเพาะเจาะจง เพราะข่าวสารลักษณะนี้อาจจะใช้ประกอบการอธิบายกรณีใดกรณีหนึ่งได้

หากนักวิเคราะห์ที่ได้รับรายงานข่าวสารที่เป็นหลักฐานจำเพาะเจาะจงเกี่ยวกับกรณีใดกรณีหนึ่ง (causal evidence or case-specific evidence) ปกติแล้วนักวิเคราะห์จะมีความโน้มเอียงไปในทางเชื่อมั่นข่าวสารลักษณะดังกล่าว แต่พึงระลึกอยู่เสมอว่าในกรณี case-specific evidence ไม่สมบูรณ์ และไม่น่าเชื่อถือมากเพียงใด หรือความไม่แน่นอนของสถานการณ์มีมากเพียงใด นักวิเคราะห์ก็จำเป็นต้องพิจารณาข่าวสารที่เป็นภูมิหลัง เพื่อหาความน่าจะเป็นไปได้มากเพียงนั้น ทั้งนี้ นักวิเคราะห์จำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ และความรู้เชิงประวัติศาสตร์ประกอบการตัดสินใจด้วย

3.8.3 Oversensitivity to Consistency หมายถึง ความลำเอียงของนักวิเคราะห์ที่มักจะเชื่อมั่นหลักฐานที่เกิดขึ้นซ้ำซาก (a pattern of evidence) หรือเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ (consistency) พึงระวังว่าข่าวสารที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมออาจเป็นการลวง (deception) ไม่ควรมองข้ามข่าวสารหรือหลักฐานอื่นๆ ที่อาจเห็นเป็นเรื่องเล็กๆ และดูเชื่อถือไม่ได้ เพราะเกิดขึ้นอย่างไม่ต่อเนื่องหรือไม่สม่ำเสมอ

3.8.4 Repetitiveness ในกรณีนักวิเคราะห์ได้รับหลักฐานจำนวนมาก มีความคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกัน นักวิเคราะห์ก็อาจจะเพลินไปกับความคล้ายคลึงหรือเหมือนกันของข่าวสารนั้นๆ จนลืมพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนว่า “มีอะไรใหม่” ในข่าวสาร หรือหลักฐานที่ได้รับเพิ่มเติมหรือไม่

3.8.5 Coping with less-than-Reliable Evidence พึงระลึกอยู่เสมอว่า มีสาเหตุหลายประการที่ทำให้หลักฐานไม่น่าเชื่อถือ หรือเชื่อถือได้น้อยที่สำคัญคือ (1) ความลำเอียง หรือความผิดพลาดของแหล่งข่าว (2) ความเบี่ยงเบนของข้อมูลขณะที่มีการถ่ายทอดหรือรายงานจากแหล่งข่าวจนถึงนักวิเคราะห์ และ (3) ความสับสนไม่เป็นระเบียบ และการใช้เทคนิคในการวิเคราะห์ที่ไม่ถูกต้องของนักวิเคราะห์ นอกจากนี้พึงระวังในการพึ่งพาความทรงจำด้วย เพราะความทรงจำอาจมีความลำเอียง

3.8.6 Persistence of Belief based on Discredited Evidence ในทางจิตวิทยาคนเราเมื่อปักใจเชื่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว ยากที่จะลบล้างความเชื่อมั่น ถึงแม้จะมีหลักฐานใหม่มาหักล้าง หรือพิสูจน์ว่าเรื่องนั้นไม่จริง นักวิเคราะห์ก็เช่นกัน เมื่อได้รับหลักฐานก็มักจะกำหนดความเกี่ยวโยงหรือความเป็นเหตุเป็นผล (a set of causal connections) เพื่ออธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และยึดติดอยู่กับคำอธิบายนั้น ข้อพึงระวังก็คือ เมื่อได้รับหลักฐานใหม่ นักวิเคราะห์อาจจะปฏิเสธโดยไม่รู้ตัว เพราะยึดติดอยู่กับความคิดหรือความเชื่อเดิม

3.8.7 Some Procedural Biases ระหว่างการทำงานวิเคราะห์หิวจัย นักวิเคราะห์อาจจะพลาดตกหลุมพรางทางความคิดอ่าน (perceptual traps) ที่ตนสร้างขึ้นมาเอง 2 ประการ คือ

3.8.7.1 The Single Approach หมายถึง กรณีที่นักวิเคราะห์ใช้แนวทางการวิเคราะห์ (analytic approach) แนวทางเดียวกันกับปัญหาใหม่ๆ เพราะเคยใช้ได้ผลดีมาแล้วในอดีต ข้อพึงระวังในการแก้ปัญหาหนึ่งคือ การใช้แนวทางหรือวิธีหรือเทคนิคในการวิเคราะห์ให้บรรลุเป้าหมายนั้นมีอยู่หลายวิธี

3.8.7.2 Premature Closure นักวิเคราะห์บางคนอาจจะยุติการทำงานในกรณีใดกรณีหนึ่งที่รับผิดชอบ หรือยุติการวิเคราะห์ เพราะเชื่อว่าได้คำตอบแล้ว ทั้งๆ ที่อาจจะยังมีได้พิจารณาหลักฐานสำคัญยิ่งบางชิ้น ดังนั้นจึงควรจะพิจารณาทางเลือก (options) หรือสมมุติฐาน (hypotheses) ให้ครบก่อนที่จะตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

3.8.8 Hurdling Analytic Problems ในการทำงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จนั้น นักวิเคราะห์จำเป็นต้องเอาชนะอุปสรรคสำคัญอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่

3.8.8.1 Emotional Obstacles หมายถึง ความลำเอียงไปในทางรัก เกลียด ชอบหรือไม่ชอบ รวมถึงความกลัวว่าจะล้มเหลว ซึ่งไม่ควรจะ

กลัว เพราะเรียนรู้จากความล้มเหลวได้ นอกจากนี้ นักวิเคราะห์อาจเบื่อหน่าย
ท้อแท้ เพราะมีปัญหามองเชิงวิเคราะห์ที่ต้องขบคิดมากเกินไป หรือจำเป็นต้อง
ขบคิดเรื่องที่มีความไม่แน่นอนสูง วิธีแก้ไขคือ ตั้งสติ ใจเย็น จัดลำดับความ
สำคัญก่อนหลัง อย่าด่วนตัดสินใจหรือกำหนดข้อสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
จนกว่าจะพิจารณาทุกแง่มุม อย่าด่วนโยนข้อสรุปขึ้นใดขึ้นหนึ่งทิ้งไปจนกว่า
จะได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วน และอย่าหวังว่าคำตอบที่หาได้จะสมบูรณ์ถูกต้อง
เสมอไป

3.8.8.2 Perceptual Obstacles หมายถึง การตั้งข้อจำกัดใน
การวิเคราะห์หรือกำหนดกรอบที่เข้มงวดเกินไป (box himself or herself
in) ในการวิเคราะห์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง นักวิเคราะห์ที่ดีไม่ควรจะมองปัญหาใด
ปัญหาหนึ่งจากมุมมองของตนเท่านั้น แต่ควรพยายามมองจากมุมมองของผู้อื่น
ด้วย

3.8.8.3 Methodological Obstacles คือ ข้อจำกัดของนัก
วิเคราะห์ที่ไม่สามารถใช้วิธีการ แนวทาง หรือเทคนิคของการวิเคราะห์ให้
เหมาะสมกับปัญหา วิธีแก้ไขคือ การค่อยๆ เรียนรู้โดยมีความอดทนสูง และ
มีความคิดสร้างสรรค์

3.8.8.4 Environmental Obstacles นักวิเคราะห์อาจเผชิญ
ปัญหาสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เอื้ออำนวยทั้งด้านกายภาพและจิตใจ รวมทั้ง
ขวัญกำลังใจ วิธีแก้ไขคือ ควรมีอารมณ์ขันขณะทำงานบ้าง พุดคุยกับเพื่อน
ร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา แต่พึงระลึกว่าจะได้รับการสนับสนุนจากผู้ใช้ข่าว
หรือผู้บังคับบัญชา ต่อเมื่อผู้ใช้ข่าวหรือผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผลงาน (ผลิต
ข่าวกรอง) มีคุณค่าหรือเป็นประโยชน์

การพัฒนาองค์กร

1. การจัดโครงสร้างองค์กร

การนำ OSINT มาปรับใช้ในการกิจขององค์กรข่าวกรองไทย มีผลกระทบต่อการจัดโครงสร้างองค์กรน้อยมาก เนื่องจากภายในองค์กรข่าวกรองมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวเปิดอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกิจกรรมหลักที่มีความต่อเนื่องมากของ OSINT คือ การรวบรวมข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิดทุกชนิดดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ผ่านมา ในหน่วยข่าวกรองต่างประเทศที่นำ OSINT มาใช้ เช่น สหรัฐฯ รัสเซีย จีน สิงคโปร์ จึงนิยมแยกองค์กรที่ทำภารกิจด้าน OSINT ออกไปเป็นเอกเทศจากโครงสร้างองค์กร แต่ยังคงถือเป็นหน่วยงานในสังกัดหน่วยข่าวกรองของประเทศเหล่านั้นอยู่ ซึ่งสามารถทำให้การบริหารจัดการภารกิจด้าน OSINT มีประสิทธิภาพและคล่องตัวมาก

ในส่วนของไทยนั้น การพิจารณาแยกภารกิจงานด้าน OSINT ออกไปเป็นเอกเทศเช่นเดียวกับประเทศที่ได้กล่าวถึงดังกล่าวแม้ว่าน่าจะมีส่วนยกระดับงาน OSINT ของไทยให้ใกล้เคียงสากลมากขึ้น แต่ก็เป็นเรื่องระดับนโยบายที่ต้องมีการพิจารณากลั่นกรองอย่างรอบคอบจากรัฐบาล และหน่วยงานข่าวกรองทุกหน่วยในประเทศหรือประชาคมข่าวกรองก่อน ประกอบกับการรวบรวมข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดเป็นภารกิจที่หน่วยข่าวกรองไทยทำมานานแล้ว ด้วยเหตุนี้ ในระยะเบื้องต้นหากคงภารกิจ OSINT ไว้ในโครงสร้างของหน่วยข่าวกรอง (อาจจะเป็นกองหรือสำนักงานหนึ่งในหน่วยข่าวกรอง) ก็น่าจะสามารถทำให้งาน OSINT ดำเนินไปได้ แต่สิ่งที่ควรดำเนินการคือ ควรแยกงานรวบรวมของ OSINT ออกจากงานวิเคราะห์

การจัดโครงสร้างองค์กรที่จะต้องให้ความสำคัญเช่นเดียวกันคือ ด้านเทคนิคซึ่งต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ รวมถึงการจัดหา Soft Ware ต่างๆ ที่ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญควบคุมดูแล ซึ่งงานส่วนนี้ไม่ควรไปรวมไว้กับงานด้าน

สารสนเทศของหน่วยงาน เพราะภารกิจและเป้าหมายของงาน รวมทั้งคุณสมบัติของบุคลากรต่างกันมาก แม้โดยรวมลักษณะงานจะคล้ายกันก็ตาม ทั้งนี้เพราะระบบงานของ OSINT ตั้งแต่ขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล การจัดเก็บ การนำมาใช้วิเคราะห์ รวมถึงการรายงานจะอยู่บนระบบ Online ที่มีการรักษาความปลอดภัยอย่างดี

2. การปรับปรุงด้านเครื่องมือ/เทคโนโลยี

เครื่องมือและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นหัวใจสำคัญของ OSINT ซึ่งจำเป็นต้องจัดหาหรือมีการปรับปรุงระบบในหน่วยงานด้านการข่าวกรองของไทยเสียใหม่ ทั้งนี้เพราะระบบเดิมสามารถรองรับการปฏิบัติงานในขอบเขตที่แคบ เฉพาะภารกิจในการให้บริการทั่วไป เช่น การใช้เป็นช่องทางรายงานการเวียนเอกสารราชการ หรือการเชื่อมต่อกับ Internet เฉพาะภารกิจง่าย ๆ เช่น การติดตามข่าวสารหรือการค้นคว้าข้อมูลของบุคลากรในหน่วยงานเป็นรายบุคคล แต่ภารกิจของ OSINT การสืบค้น การรวบรวมข้อมูลข่าวสารทางเครือข่ายระบบ Online หรือแม้กระทั่งการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการแปล การสืบค้น การจัดระบบงานข้อมูล เป็นกิจกรรมเฉพาะที่มีความยุ่งยากซับซ้อนมาก

ในการพัฒนาทางด้านเครื่องมือและเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ระดับความรู้ความสามารถของสถาบันการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีของไทยซึ่งอยู่ในระดับแนวหน้าของภูมิภาค น่าจะสามารถสนับสนุนการปรับปรุงพัฒนาด้าน OSINT ของหน่วยข่าวกรองไทยได้ รวมถึงอาจว่าจ้างเป็น Out Source เฉพาะด้านการสืบค้นและรวบรวม หรือวางระบบข้อมูลให้แก่หน่วยข่าวกรองได้ เช่นกัน เช่นเดียวกับการจัดหา Soft Ware สำหรับสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร การจัดเก็บข้อมูลข่าวสาร และ Soft Ware ช่วยแปลข้อมูลข่าวสารภาษาต่างประเทศต่าง ๆ นั้น ก็อาจอาศัยสถาบันการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีของไทยช่วยพัฒนาขึ้นได้ โดยการใช้ Soft Ware ของต่างประเทศ

เช่น eXtended Markup Language (XML), Resource Description Framework (RDF), Web Ontology Language (OWL), Simple Object Access Protocol (SOAP) และ Open Hypertext document System (OHS) เป็นต้นแบบ

3. การปรับปรุงด้านงบประมาณ

การได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดในการวางระบบงานของ OSINT ซึ่งจำเป็นต้องจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า โดยต้องชี้แจงให้เห็นความสำคัญของงาน OSINT ที่จะสามารถทำให้งานข่าวกรองสามารถเป็นงานที่ยึดเอาประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centered Intelligence) ได้อย่างสมบูรณ์แท้จริง รวมถึงการชี้ให้เห็นจุดคุ้มค่าเมื่อการจัดทำรายงานโดยใช้ข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิดบรรลุผล รวมถึงความคุ้มค่าในการช่วยลดความเสี่ยงของภารกิจด้าน HUMINT และลดความสิ้นเปลืองของ SIGINT ซึ่งในระยะยาวจะช่วยประหยัดงบประมาณด้านการข่าวกรองของประเทศได้จำนวนมหาศาล รวมทั้งยังอาจลดความเสี่ยงหรือความสูญเสียที่ไม่อาจประเมินเป็นตัวเงินได้ เช่น ความเสี่ยงที่จะเกิดจากความผิดพลาดของ HUMINT การหลีกเลี่ยงภารกิจที่ล่อแหลมจะเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เป็นต้น

.....

อ้างอิง

¹ Sun Tzu, *The Art of War*, ฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษดูได้ที่ <http://all.net/books/tzu/xiii.html>.

² David Kahn, “An Historical Theory of intelligence”. *Intelligence and National Security*. p. 79-92. (online)

Available from : <http://david-kahn.com/articles-historical-intelligence.htm>.

- ³ เซอร์เดวิด โอมันด์. อดีตผู้ประสานงานด้านความมั่นคงและข่าวกรองสำนักนายกรัฐมนตรีอังกฤษ บรรยายเรื่อง “ภารกิจงานด้านข่าวกรองในศตวรรษที่ 21” ที่ Gresham College อังกฤษ เมื่อ 20 ตุลาคม 2548
- ⁴ ฉันทิมา อ่องสุรักษ์, **เครื่องมือดำเนินนโยบายต่างประเทศ : งานข่าวกรอง**, (กรุงเทพฯ : บริษัทส่องสยามจำกัดดำเนินการผลิต, 2550). หน้า 75.
- ⁵ Robert David Steele, **The New Craft of Intelligence**. OSS International Press, Oakton ,Virginia April 2002, p. 168-169.
- ⁶ Robert David Steele, “Open Source Intelligence,” **Strategic Intelligence : The Intelligence Cycle** (Westport, CT : Praeger, 2007), chapter 1. p. 5.
- ⁷ Ibid. p. 6.
- ⁸ Ibid.
- ⁹ Ibid. p. 8-10.
- ¹⁰ Ibid. p. 171-180.
- ¹¹ เป็นข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ
- ¹² ในกระบวนการผลิตข่าวกรองมักใช้คำว่าทำให้บริการ ในความหมายของการดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการผลิตข่าวกรอง ซึ่งได้แก่การรวบรวม (collection) ไปสู่ขั้นของการดำเนินการวิธี (processing) เพื่อทำให้ข่าวสารเป็นข่าวกรอง
- ¹³ Robert David Steele, **The New Craft of Intelligence**, *op.cit.* p. 180-198.
- ¹⁴ เป็นข้อมูลที่ผู้เขียนได้จากการพูดคุยสนทนากับเจ้าหน้าที่ข่าวกรองของ CIA เมื่อปี 2546

- ¹⁵ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, การผลิตข่าวกรอง แก้ไขปรับปรุงครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2541)
- ¹⁶ DCI Directive 2/2 Community Open Source Program (COSPO), effective 1 March 1994. (online) Available from : <http://www.fas.org/irp/offdocs/dcid212.htm>; hereafter, “DCID2/12”.
- ¹⁷ Robert David Steele, **Remarks to the Secretary’s Open Forum** Co-Sponsored by the World Affairs Council of Washington DC., March 24, 2004. (online) Available from : <http://www.Go/s/p/of/proc/30870.htm>.
- ¹⁸ ฉันทิมา อ่องสุรัักษ์, เรื่องเดิม. หน้า 75-77.
- ¹⁹ Robert David Steele, “Open Source Intelligence.” **op.cit.** p. 18-20.
- ²⁰ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, เรื่องเดิม หน้า 73-77.
- .....

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
THE THAILAND RESEARCH FUND (TRF)
“สร้างสรรค์ปัญญา เพื่อพัฒนาประเทศ”

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นหน่วยงานของรัฐ ในกำกับของสำนักนายกรัฐมนตรี มีภารกิจในการสนับสนุนกระบวนการสร้างความรู้ สร้างนักวิจัย และสร้างระบบการวิจัย เพื่อตอบคำถามและเสนอทางเลือกให้สังคม ซึ่งครอบคลุมทั้งในระบบเศรษฐกิจภาคดั้งเดิม และสมัยใหม่ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของประเทศให้เป็นสังคมฐานความรู้ ครอบคลุมทุกระดับและทุกภาคส่วนของสังคมไทย โดยมีแนวทางการสนับสนุนการวิจัยดังนี้

1. สร้างความรู้ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล (Balanced Development) โดยการวิจัยเพื่อให้เกิด Knowledge-based Policymaking ระหว่างภาครัฐ ประชาชน และนักวิชาการ ให้มีการเชื่อมโยงบริบทที่เป็นจริงตั้งแต่ในระดับชุมชนท้องถิ่นไปจนถึงนโยบายรัฐบาลและการต่างประเทศ

2. สร้างความมั่นคงทางความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย (Security in Knowledge) โดยเน้นงานวิจัยพื้นฐาน เพื่อเป็นหลักในการรู้จักตัวเองและการดำรงอยู่ของประเทศไทย และเน้นงานวิจัยเทคโนโลยีที่ปรับให้เหมาะสมกับประเทศไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ขยายฐานของสังคมความรู้ภายในประเทศ (Knowledge Base-Widening) โดยสนับสนุนการวิจัยของชุมชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ นักศึกษา ครูและนักเรียน และคนทั่วไป การพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่งของ สกว. ทำให้ สกว. ได้รับความเชื่อถือจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ให้เป็นภาคีร่วมสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้อันเป็นรากฐานในการกำหนดนโยบายต่อไป

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

979/17-21 ชั้น 14 อาคาร เอส เอ็ม ทาวเวอร์ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0-2278-8200 โทรสาร 0-2298-0476

www.trf.or.th / e-mail : webmaster@trf.or.th

